

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ

PREZENČNÍ

2012–2015

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Anna Tučková

Nové instituty dědického práva

Praha 2015

Vedoucí bakalářské: JUDr. Martina Prokopová

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR

FULL-TIME STUDIES

2012-2015

BACHELOR THESIS

Anna Tučková

New conception right od succession

Prague 2015

The Bachelor Work Supervisor: JUDr. Martina Prokopová

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a uvádím v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne.....

Anna Tučková

Poděkování

Děkuji paní JUDr. Martině Prokopové, za její pomoc při vyhledávání literatury a podkladů pro tuto bakalářskou práci. Za její ochotu, schovívavost a péči, která pomohla ke zdárnému vypracování této bakalářské práce.

Anotace

Bakalářská práce se ve své teoretické části zabývá novou úpravou dědického práva. Rozebírá srovnání staré a nové právní úpravy, celkové vysvětlení nové právní úpravy v rámci dědického práva, přínos dědické smlouvy, odchylky od staré právní úpravy v rámci vydědění a vzdání se dědictví. V praktické části jsou obsaženy nejdůležitější ustanovení o dědickém řízení podle nového zákona o zvláštním řízení soudním.

Klíčové pojmy

Dědic, dědictví, pozůstalost, smluvní dědic, soudní komisař, zákonný dědic, zůstavitel.

Annotation

Bachelor thesis in its theoretical part with the new regulations inheritance rights. It analyzes compared the old and the new legislation , the overall explanation of the new regulations in the law of succession , inheritance benefits contract deviations from the old regulations in the disinheritance a waiver heritage. The practical part contains the most important provisions of the probate proceedings under the new law on the special judicial proceedings.

Key words

A court commissioner, contractual heir, deceased estate, heir, inheritance, legatee, legal heir.

OBSAH

úvod.....	9
1 Vymezení pojmů dědického práva.....	11
2 Nové instituty dědického práva.....	14
3 Rozdíl mezi starou a novou právní úpravou.....	29
4 Dědická smlouva	54
5 Odmítnutí dědictví	59
5.1. Vzdání se dědictví	61
6 Vydědění	62
7 Dědické řízení.....	65
7.1. Místní příslušnost.....	67
7.2. Soudní komisariát	67
7.3. Odměna soudního komisaře	69
7.4. Účastníci	70
7.5. Opatrovnictví	71
7.6. Procesní nástupnictví	72
7.7. Rozhodnutí.....	72
7.8. Náklady řízení	74
7.9. Opravné prostředky	74
7.10. Projednání dědictví	76
7.11. Zastavení řízení	80
7.12. Správa pozůstalosti.....	80
7.13. Majetek ve společném jmění manželů.....	81
7.14. Zjištění dědického práva	82
7.15. Aktiva a pasiva pozůstalosti.....	84
7.16. Projednání dědictví	85

7.17.	<i>Rozhodnutí o dědictví.....</i>	86
7.18.	<i>Likvidace pozůstalosti.....</i>	87
7.19.	<i>Přihlášení pohledávek.....</i>	90
7.20.	<i>Rozvrh výtěžku zpeněžení majetku likvidační podstaty.....</i>	92
7.21.	<i>Zastavení likvidace pozůstalosti.....</i>	93
7.22.	<i>Úschova v řízení o pozůstalosti.....</i>	93
	<i>závěr.....</i>	96
	<i>Seznam použitých zdrojů.....</i>	98
	<i>Bibliografické údaje.....</i>	99

ÚVOD

Tato bakalářská práce je založena na nové právní úpravě občanského zákoníku (č. 89/2012 Sb.), konkrétně na ustanoveních, které se týkají dědického práva, ale také na nové úpravě dědického řízení, obsaženého v zákoně o zvláštních řízeních soudních (č. 292/2013 Sb.) Nová právní úprava obsahuje množství změn, nejen v ustanoveních o dědictví ale v celé právní úpravě občanského zákoníku. Nový občanský zákoník obsahuje změny nejen v názvosloví, ale i v samotných ustanoveních, též obsahuje hromadu nových institutů (např. dědická smlouva, dovětek, odkaz atd.). Volba tohoto tématu, je mi velmi blízká, a to z důvodu, že jsem v nedávné době, musela projít dědickým řízením, po členu rodiny. Dědické právo mě všeobecně, vždy zajímalo, a proto jsem byla zvědavá, jak se nový občanský zákoník s tímto institutem popral, a jaké změny jsou v tomto zákoně obsaženy.

Cílem mé práce bylo přiblížit čtenáři problematiku institutu dědického práva a dědického řízení. Zákonodárce o novém občanském zákoníku řekl, že jeho vydání je proto, aby se sjednotilo názvosloví a bylo více srozumitelné pro osoby, nevyskytující se v oblasti práva. V některých případech se to zákonodárci povedlo, jsou zde ustanovení, které jsou velmi srozumitelné a přehledné, ale jsou zde i ustanovení, které působí matoucím dojmem a nemusí být pro všechny čtenáře srozumitelné.

Součástí mé bakalářské práce je vymezení základních pojmů dědického práva, které jsou zásadní k pochopení samotných ustanovení o dědickém právu. Dalším klíčovým bodem mé práce, je stanovení nových institutů, které obsahuje nový občanský zákoník. Srovnání staré a nové právní úpravy, má pomoci k pochopení zákonodárcova záměru, vytvořit novou ucelenou právní úpravu, se sjednoceným názvoslovím a lepším a srozumitelnějším pochopení celého zákona. Vydědění je spojený s projevem vůle zůstavitele, vydědění obsahuje některé změny, které jsou v této kapitole obsaženy. Dědická smlouva je zcela novým institutem a proto jsem jí věnovala celou kapitolu, aby v ní byla obsažena celá její problematika a také aby byla co nejlépe vysvětleny. Vzdání se dědictví je též novým institutem, nového občanského zákoníku, který má právní význam pro dědice, je to rozsáhlý institut, kterému věnuji širší a větší rozsah, aby došlo k pochopení celé této problematiky. Dědické řízení je obsaženo v praktické části mé bakalářské práce, z důvodu přijetí nového zákona o zvláštních řízeních soudních a tedy i

o změnách, ke kterým došlo v dědickém řízení (tedy nově v řízení o pozůstalosti). Dědické řízení je rozsáhlé a problematické téma, které jsem se snažila vysvětlit jak jen mi to ustanovení zákona a ostatní zdroje dovolili.

Zdroje k mé bakalářské práci se mi sháněli relativně lehko, toto téma je hodně rozsáhlé, s proto se mu věnuje řada literárních i internetových zdrojů. Novým občanským zákoníkem se zabývá mnoha autorů knih, projevují své názory na vydání tohoto zákona a pomáhají osobám, které se nevyskytují v právním odvětví, porozumět celému občanskému zákoníku.

1 Vymezení pojmů dědického práva

Důležitým pojmem v dědickém právu je veřejná listina. Veřejná listina je „*listina vydaná orgánem veřejné moci v souladu s jeho pravomocí nebo listina, o níž to stanoví zákon*„.¹ Veřejnou listinou se zakládají práva a povinnosti z dědické smlouvy, a v některých případech i ze závěti. Forma veřejné listiny je pro osoby, které ji uzavírají výhodou, veřejná listina je totiž závazná pro všechny, a to bez rozdílu.

Dědické právo by se neobešlo bez čtyř základních pojmů a tím jsou zůstavitel, dědic, pozůstalost a dědictví. Zůstavitel je osoba, po níž zůstává majetek jako předmět dědění. Dědice je osoba, které náleží dědické právo, ale také povinnosti spojené s přechodem práv a povinností ze zůstavitele na dědice. Pozůstalost je celé jmění zůstavitele tedy i jeho práva a povinnosti (aktiva a pasiva) vázaných na jeho osobu. Dědictví je skutečná část pozůstalosti, které připadá dědici, kterému je uznané dědické právo.

Dědický nápad znamená, že dědické právo vzniká smrtí zůstavitele, pokud osoby, jež mají být dědici zemřou zároveň se zůstavitelem nebo před ním, je vyloučeno, aby

---

¹ Nesnídal Jiří. *Občanský zákoník s komentářem*, 1. Vydání. Český Těšín, 2012: Poradce s.r.o. 978-80-7365-336-1

dědili. Nový občanský zákoník stanovuje, v případech kdy nelze zjistit přesný čas smrti, dvě vyvratitelné a jednu nevyvratitelnou domněnku. Pokud nelze zjistit, kdy člověk zemřel, za mrtvého ho může prohlásit pouze soud, a to i bez návrhu, v těchto případech soud sám určí datum a místo smrti. Vyvratitelnou domněnka platí, pokud zemřelo více osob a není možné určit okamžik smrti, „má se za to“, že zemřely současně. Další vyvratitelná domněnka platí, v případech kdy se najde tělo zemřelého, ale není jisté, kde zemřel, „má se za to“, že místo smrti je místem nalezení jeho těla. Nevyvratitelná domněnka, tedy domněnkou, u které nelze uplatití důkaz opaku, je v případech kdy je člověk prohlášen za mrtvého, „platí“, že zemřel tam, kde naposledy žil. Pokud je jasné že dědické právo vznikne ale ještě nevzniklo, s tímto právem nelze nijak nakládat (nelze se ho zříci, převést ani s ním jinak nakládat).

Smrtí zůstavitele přecházejí jeho práva a povinnosti na dědice. Tímto přechodem se rozumí tzv. sukcese. V našem právním systému existují hned tři typy sukcese. Prvním typem je univerzální sukcese, „*přechod práv a povinností ze zůstavitele, které jeho smrtí nezanikají a nepřecházejí na jiné subjekty jinak než cestou dědění*²“, přecházejí na jeho prvního nástupce. Druhým typem je zvláštní sukcese, to znamená, že na dědice

---

² Švestka Jiří, Dvořák Jan a kol. občanské právo hmotné 3. Páté vydání. Praha. Wolters Kluwer ČR, a.s., 2009. 978-7357-466-6

přecházejí práva a povinnosti jinak než děděním, (například nájem bytu). Nový občanský zákoník zná i třetí typ a tím je singulární sukcese, tím se rozumí přechod určitého zanechaného majetku odkazem.

Pořízením pro případ smrti a zákonná posloupnost jsou dva základní způsoby dědění. Pořízením pro případ smrti se rozumí závěť, dědická smlouva a dovětek, ani jedním z uvedených případů nelze zbavit nároku na povinný podíl z dědictví tzv. nepominutelného dědice, v případě, že se nepominutelný dědic dědictví nevzdal nebo nebyl vyděděn. Zákonnou posloupností se rozumí dědění ze zákona. Po smrti zůstavitele v případě, že zde není pořízení pro případ smrti, dědí dědici podle ustanovení v zákoně.

Nepominutelný dědic je dědic, kterého nelze ani v jednom případě pořízení pro případ smrti ani v zákonné posloupnosti opomenout. V případě, že zůstavitel nezůstaví žádný svůj majetek nepominutelnému dědici, nepovažuje se tento projev vůle za neplatný. Pouze vniká nárok nepominutelného dědice, se domáhat svého povinného dílu. Nepominutelný dědic může být na svém povinném dílu zkrácen, pouze v případě, že zůstavitel sepíše list vydědění. Vydědění je platné pouze v zákonem uvedených případech.

Způsobem pořízení pro případ smrti je Závěť a dědická smlouva. Závěť je jednostranný právní akt, který je zůstavitelův odvolatelný projev poslední vůle, kterou zůstavitel v případě své smrti zůstavuje podíly na svém majetku osobám uvedených v závěti. Naproti tomu dědická smlouva je dvoustranný právní akt, kterým zůstavitel povolává druhou smluvní stranu nebo další osobu za dědice nebo odkazovníka a druhá strana tuto smlouvu přijímá.

2 Nové instituty dědického práva

Nový občanský zákoník byl podle důvodové zprávy vytvořen za účelem „*celkového příklonu k evropským kontinentálním konvencím. Politická restituice ideje dualismu práva soukromého a veřejného, z níž vychází rovněž náš ústavní pořádek, jakož i obecné přijetí ideje soukromého práva v duchu evropských právních tradic*“³.

„*Primární snahou zákonodárce bylo vytvoření standardního občanského kodexu kontinentálního typu*“.⁴

---

³ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., Nový občanský zákoník

⁴ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., Nový občanský zákoník.

Novým pojmem je zřeknutí se dědického práva, ve staré právní úpravě šlo dědictví pouze odmítnout. Tento nový pojem dává dědici možnost zříci se dědického práva, které má teprve vzniknout. Zřeknutí se platí i na potomky osoby, jež se dědictví zřekla (pokud není uvedeno něco jiného). Lze se zříci celého práva tedy i práva na povinný díl nebo jen práva na povinný díl, dědic má pak právo jen na dědictví z dědické posloupnosti. Zřeknutí lze činit jen formou smlouvy a ta vyžaduje formu veřejné listiny „*práva a povinnosti z ní však mohou být zrušeny, pokud strany dodrží písemnou formu*“.⁵

Vzdání se dědictví je také novým pojmem, který je vzhledem ke staré právní úpravě velmi výhodné pro nového dědice. Ustanovení §1490 je příznivé pro dědice, který nestihl ve lhůtě stanovené zákonem (tedy ve lhůtě 1. měsíce) dědictví odmítnout, může se dědictví vzdát před soudem, ve prospěch druhého dědice (ustanovení je vhodné pro rodiče, kteří se vzdají dědictví ve prospěch svého dítěte). Pokud by právo na vzdání se dědictví učinil nepominutelný dědic, má to právní následky i pro jeho potomky. „*Pokud*

---

⁵ Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*.2012, s. 145. ISSN- 0322-8037

by byl dědic obtížen příkazem, nebo jiným opatřením, které podle zůstavitelovi vůle může a má splnit osobně, nezbavuje se povinnosti toto splnit“.⁶

Dědění ze zákona je podle nové právní úpravy rozdělena do šesti tříd dědiců. První až čtvrtí je stejná jako ve staré právní úpravě. Pátá třída je obsažena v §1639 a je v ní stanoveno, že pokud nedědí člen čtvrté třídy (prarodič zůstavitele), dědí prarodiče rodičů zůstavitele. Jak strana prarodičů otce tak prarodičů matky dědí každá strana polovinu a tu si mezi sebou dělí rovným dílem. Druhý odstavec §1639, kde je stanoveno, že pokud „nedědí jednotlivý člen dvojice, připadne uvolněná osmina druhému členu. Nedědí-li dvojice, připadne tato čtvrtina druhé dvojici téže strany, připadá dědictví dvojicím druhé strany ve stejném poměru, v jakém se dělí o polovinu dědictví, které jim připadá přímo“⁷. Zákonodárce chtěl v tomto odstavci dodržet pouto rodiny, tedy pokud nedědí jedna dvojice jedné strany, zdědí jejich podíly druhá dvojice téže strany. Až v případě, že nedědí ani jedna dvojice stejné strany, dědí jejich podíly

---

⁶ Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*.2012, s. 146. ISSN- 0322-8037

⁷ Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*.2012, s. 158 ISSN- 0322-8037

druhá strana zůstavitelových rodičů prarodičů. Dědictví je tedy rozděleno podle rodových větví.

Šestá třída dědiců je obsažena v § 1640, ve kterém je stanoveno, v případě, kdy nedědí žádný člen páté třídy dědiců, „*dědí děti sourozenců zůstavitele a děti prarodičů zůstavitele*“⁸ rovným dílem. Pokud nedědí děti prarodičů zůstavitele, dědí jeho děti.

Zcela novým institutem je několikeré příbuzenství, obsažené v §1641. Několikeré příbuzenství znamená, že je osoba příbuzná se zůstavitelem z více než z jedné strany a proto mu náleží dědické právo, které náleží příbuzným z této strany.

Pořízení pro případ smrti, toto názvosloví se používalo již dříve, stará právní úprava však tento pojem nepoužívala. Pořízením pro případ smrti se tedy rozumí dědění ze závěti obohacené o dědickou smlouvu a dovětek. Pořízení pro případ smrti (tedy závěť a dědická smlouva je nadřazena dědění ze zákona) je to díky autonomii vůle zůstavitele. Zákonodárce chtěl, aby první bylo na řadě dědění, které si zůstavitel určí sám osobně, a až poté dědění ze zákona, které je taxativně vymezeno v zákoně.

---

⁸ Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*.2012, s. 158. ISSN- 0322-8037

Obecná ustanovení o závěti říkají co je závěť (odvolatelný projev vůle), jaké práva má zůstavitel v souvislosti se sepsáním závěti. Také je zde stanovena povinnost projevení vůle určitě, jinak by závěť nebyla platná.

Dovětkem může stanovit zůstavitel dědici, odkaz, příkaz nebo doložku času. V komentáři u občanského zákoníku, je stanoven rozdíl mezi dovětkem a závětí. „Dovětkem nejsou samostatně povolávání dědicové“.⁹ Dovětek nemusí být pořízen spolu se závětí.

Nový institut je též uvolněný dědický podíl. Uvolněný podíl je podíl, který nedědí dědic a není stanoven náhradník, tento podíl připadne k podílu ostatních dědicům, pokud mají rovné díly. Pokud zůstavitel určil určitý dědický podíl, tak tomuto dědici, který má určen určitý podíl uvolněný podíl nepřiroste. Přiroste pouze dědici bez podílu. V komentáři k zákonu, je uvedeno, „*uvolněným podílem, tj. přirůstáním dědických podílů závětním dědicům pro případ že některý z nich nebude dědit, to připadá v úvahu, pokud zůstavitel povolá závětí několik dědiců za současného vyjádření, že si přeje, aby*

---

⁹Nesnídal Jiří. *Občanský zákoník s komentářem*, 1. Vydání. Český Těšín: Poradce s.r.o. 978-80-7365-336-1

*jim připadla pozůstalost celá*¹⁰. Pokud ovšem zůstavitel určí podíl, který mají závětní dědici dostat, uvolněný podíl připadne zákonnému dědici.

Náhradnictví je zcela nové, v dosavadním zákoně nebylo možné, aby dědictví převzal náhradník, pokud byl dědic nezletilý. Náhradnictví je zde stanoveno v případech, kdy některý z dědiců se buď nedožije zůstavitelovi smrti, nebo je nezpůsobilý dědit, nebo prostě jen dědictví odmítne, v tomto případě je mu ustanoven náhradník, který za něj dědický podíl převezme.

Svěřenské nástupnictví znamená, že dědic přenechá pozůstalost dalšímu dědici. Důvodová zpráva uvádí, „*povoláním svěřenského nástupce projevuje zůstavitel vůli, aby ten nabyl dědictví poté, co dědictví před ním nabyl přední dědic jako dočasný vlastník na dobu vymezenou v závěti*“¹¹. Svěřenské nástupnictví je dáno tím, že zůstavitel stanovil za dědice další osobu v případě, že by první dědic dědictví nepřevzal.

Požizovací nezpůsobilost je ustanovení o osobách, které jsou nesvéprávné nebo nejsou schopni plně projevovat poslední vůli. Jsou zde výjimky, které jsou stanoveny v §1526

---

¹⁰Nesnidal Jiří. *Občanský zákoník s komentářem*, 1. Vydání. Český Těšín: Poradce s.r.o. 978-80-7365-336-1

¹¹ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., Nový občanský zákoník

až 1528. Výjimkou může být například, pokud byla osoba omezena ve svéprávnosti v této oblasti, ale uzdravila se do té míry, že je schopna projevit svoji vůli. Pokud byl někdo omezen ve svéprávnosti, je mu zákonem umožněno projevovat vůli formou veřejné listiny.

Účinky omylu, podstatný omyl, jež by způsobil jiný projev vůle než byl v závěti projeven. Pokud se zjistí podstatný omyl v závěti, její část nebo celá závěť je považována za neplatnou. V komentáři k zákonu je také uvedeno, že „*pouhá vada projevu není podstatným omylem*“.¹² Pokud je tedy v závěti uvedeno přepsání, nebo nesprávné pojmenování není to důvod k uvedení závěti nebo její části v neplatnost.

Úlevy pro pořízení závěti. Závěť by měla být podle zákona pořízena v klidu, bez tísně, s rozvahou. Jsou zde ale mimořádné případy, kdy lze závěť pořídit bez této obřadnosti. Jsou to události, které vedou k ohrožení života, v tomto případě lze závěť pořídit ústně před třemi přítomnými svědky, závěť může zaznamenat starosta, zaznamenat může závěť i velitel námořního plavidla nebo letadla za přítomnosti svědků, pokud cestuje pod vlajkou České republiky a pro zůstavitele to má vážný důvod.

---

¹² Nesnídal Jiří. *Občanský zákoník s komentářem*, 1. Vydání. Český Těšín: Poradce s.r.o. 978-80-7365-336-1

Pokud je zůstavitel voják a účastní se ozbrojeného konfliktu, může jeho závěť zaznamenat velitel vojenské jednotky České republiky za přítomnosti dvou svědků. V případech závěti pořízené s úlevami mohou být svědky osoby, které dosáhly patnáctého roku, nebo jim byla omezena svéprávnost, ale jsou schopni popsat události tak aby byli věrohodné, a jsou podstatné pro platnost závěti. Pokud by byl zůstavitel naživu a pořídil závěť výše uvedenými způsoby, pozbývá závěť platnosti a to uplynutím lhůty stanovené v zákoně.

Mlčenlivost se ukládá osobám, které jsou přítomny při zůstavitelově poslední vůli, nebo ji mají u sebe v úschově, pokud tato osoba poruší mlčenlivost, je této osobě určena náhrady zůstavitelovi újmy, kterou mu tímto způsobila.

Vedlejší doložky v závěti. Nový občanský zákoník dává zůstaviteli možnosti říct, jak chce uspořádat svůj majetek po jeho smrti. Vedlejšími doložkami lze povolat vykonavatele závěti nebo uložit podmínku, doložení času nebo příkaz.

Vykonavatel závěti je povinen splnit poslední vůli s péčí řádného hospodáře, má všechny práva, která jsou potřeba k vyřízení poslední vůle. Vykonavatel může ze své funkce odstoupit, a to od okamžiku, kdy odstoupení dojde k soudu. Pokud by někdo podal námitku k soudu vůči neplatnosti ustanovení do funkce vykonavatele závěti,

vykonavatel činní všechny práva spojená s vykonáním závěti až do nabytí právní moci rozhodnutí.

Doložením času se rozumí, že dědic má nabýt právo jen na určitou dobu, nebo je nabytí práva stanoveno pozdějším dnem, než dnem smrti zůstavitele. Důvodová zpráva i komentář k novému občanskému zákoníku určují „*rozdíl mezi doložením času a podmínkou je zejména v tom, že se doložka času váže vždy na událost, která v budoucnu musí nevyhnutelně nastat*“¹³.

Příkaz může být připojen k závěti. Příkaz stanoví nějakou povinnost, kterou musí dědic splnit (příkaz může být dán např. pokud zůstavitel spořil dědici stavební spoření a zůstavitel si je vědom té skutečnosti, že dědic použije peníze bezmyšlenkovitě, může dát příkaz dědici, aby investoval peníze do domu, nebo do něčeho jiného podle toho co zůstavitel uzná za vhodné). Pokud příkaz nesplní, ztrácí právo na dědictví.

Dědická smlouva je zcela nový institut, který je spolu se závětí nadřazen dědění ze zákona. Tedy pokud zůstavitel sepíše dědickou smlouvu, má přednost před dědici, kteří by dědili dle zákona. Dědická smlouva je dvoustranný právní akt, kterým zůstavitel povolává druhou stranu za dědice a druhá strana to přijímá. Dědická smlouva musí být

---

¹³ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., Nový občanský zákoník

sepsána formou veřejné listiny. Dědickou smlouvu nemůže zůstavitel uzavřít o celém svém majetku, vždy musí čtvrtina zůstat, aby o ní mohl zůstavitel rozhodnout podle svojí zvlášť projevené vůli. Dědickou smlouvu může uzavřít pouze zletilý, svéprávný zůstavitel, pokud je omezen ve svéprávnosti může ji uzavřít pouze se souhlasem svého opatrovníka. Dědická smlouva neukládá zůstaviteli povinnost, se svým majetkem nenakládat jak uzná za vhodné. Dědic ale nemůže svá práva vyplývající z dědické smlouvy převést na jinou osobu. Pokud zůstavitel uzavře za svého života darovací smlouvu, která by byla v rozporu s dědickou smlouvou, může se smluvní dědic domáhat neplatnosti těchto právních jednání. Pokud zůstavitel pořídí závěť, ve které bude stanoveno to samé co v dědické smlouvě, dědická smlouva se může zrušit ale jen se souhlasem smluvního dědice, který tento souhlas musí učinit formou veřejné listiny. Dědickou smlouvu lze také uzavřít mezi manželi, ve které se oba navzájem povolávají za dědice a oba s tím souhlasí. V případě rozvodu se práva a povinnosti vzniklé v důsledku dědické smlouvy neruší. Zrušit je může pouze soud a to na návrh jednoho z manželů.

„Právo na odkaz vzniká smrtí zůstavitele, ale toto právo je právem odkazovníka vůči dědici“¹⁴. Zůstavitel tedy v závěti určí osobu, která odkazovníku předá určitou věc, určenou v jeho poslední vůli. „Odkazovníkem je ten, komu zůstavitel zůstavil jednotlivou věc nebo věci určené druhově, případně pohledávku na zřízení určitého práva“¹⁵. Tento institut je zvláštní v tom, že odkaz odkazovníkovi nezadává zásadně povinnost přispět na zůstavitelovi dluhy. Odkaz může udělit jen osoba, která je plně svéprávná k sepsání závěti. Odkazem se obtěžuje osoba, která by mohla mít na pozůstalosti nějaký zájem. Pokud je odkaz určený odkazovníkovi jedná se o tzv: pododkaz.

Odkaz věcí určitého druhu, především v případech kdy zůstavitelova vůle není určitá. Proto v těchto případech rozhodne osoba obtížená odkazem co, které konkrétní osobě bude vydáno. Odkaz určený penězi musí osoba vyplatit, ať už je v závěti stanoveno v hotovosti nebo ne.

---

¹⁴ Nesnídal Jiří. *Občanský zákoník s komentářem*, 1. Vydání. Český Těšín: Poradce s.r.o. 978-80-7365-336-1

¹⁵ Nový občanský zákoník-dědické právo- Novotný Petr, Novotná Monika. 1. Vydání, Praha, Grada, 2014. 978-80-247-5168-9.

Odkaz určité věci se opakující, v ustanoveních nenáleží tato věc odkazovníku ani právo na její cenu. Pokud věc v době pořízení závěti náležela odkazovníku nepřihlíží se k ní, pokud by mu věc byla odkázána později, je mu nahrazena její obvyklá cena. Pokud však tuto věc dostane od zůstavitele za jeho života, odkaz je touto skutečností odvolán.

Odkaz pohledávky je odkaz, kterým zůstavitel postoupí dluh vůči jiné osobě odkazovníku i s příslušenstvím, vydá odkazovníku doklady o pohledávce a vše co je potřeba udělat aby se pohledávka mohla uplatnit.

Jiným odkazem se rozumí odkaz dětem a příbuzným což znamená, že zůstavitel odkazuje odkaz synům a dcerám, pokud si v odkazu vzpomněl na děti někoho jiného. Pokud mluví o svých vlastních dětech, spadají do toho i jejich potomci.

Uvolněný odkaz je obdoba uvolněného podílu dědice. Pokud nemůže odkazovník převzít odkaz náleží uvolněný odkaz náhradníkovi, pokud není náhradník, ale odkaz je určen více osobám, dělí se mezi tyto osoby poměrně vůči tomu, jak měli odkaz nabýt.

Právo dědice vyhradivšího si soupis chrání dědice v případě, kdy by byla pozůstalost již téměř vyčerpána a nestačila by k náhradě nákladů spojených se splněním odkazů. Pokud by si dědic nepožádal o výhradu soupisu, musel by sám plnit náklady a také veškeré

dluhy po zůstaviteli. Pokud si ale vyhradí soupis, nevznikne mu z pozůstalosti žádný majetkový prospěch, tudíž není zodpovědný ani za dluhy zůstavitele.

Právo některých osob na zaopatření, je právo osob, „*kteřé by jinak byli nepominutelnými dědici, ale nemají právo na povinný díl, mají právo na nutnou výživu, pokud se mu jí nedostává a není schopen se sám živit, takto však nemůže z pozůstalosti dostat víc, než by byl jeho povinný díl*“¹⁶

Právo na zaopatření nemá ten, místo něhož dědí jeho potomek. Právo na zaopatření má manželka po dobu 6 týdnů po smrti manžela, také je-li těhotná má právo na zaopatření až do 6 týdnů po porodu. Zaopatření náleží též matce zůstavitelova dítěte, která nebyla vdaná za zůstavitele. Pokud byl pozůstalý manžel zkrácen nebo jinak ošizen na svém dědickém podílu náleží mu výživa až do uzavření nového manželství. Pokud žili se zůstavitelem ve společné domácnosti a byli zůstavitelem živeni, mají stejné právo i tři týdny po smrti zůstavitele.

---

¹⁶ Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*.2012, s. 160. ISSN- 0322-8037

Výhrada soupisu nelze dědici odejmout. Výhradu uplatní dědic ústně před soudem nebo soudu pošle písemnou žádost. Výhradu soupisu může dědic uplatnit do 1 měsíce od vyrozumění soudem.

Závěra pozůstalosti je vlastně nahrazení soudní úschovy pozůstalosti. Závěru soud činí v případech, které jsou taxativně vyjmenované v §1682. Závěra se nečiní, pokud je součástí dědictví nemovitost poskytující řádnou jistotu.

Soupis pozůstalosti, je zde aby se zjistila čistá hodnota majetku v případě zůstavitelovi smrti. Soud soupis pozůstalosti udělá, pokud si jej dědic vyhradí. Náklady spojené se soupisem pozůstalosti se hradí z pozůstalosti.

Právní účinky neuplatnění výhrady soupisu, má za následek, že dědic, který toto právo neuplatní, hradí veškeré zůstavitelovi dluhy v plném rozsahu. Pokud neuplatní výhradu soupisu několik dědiců, platí zde princip solidarity, tudíž hradí dluhy stejným dílem.

Právní účinky výhrady soupisu jsou tedy opakem neuplatnění soupisu. Pokud dědic uplatní výhradu soupisu, hradí dluhy zůstavitele jen do výše nabytého majetku.

Odloučení pozůstalosti svědčí věřiteli, který podal návrh. U tohoto institutu má věřitel obavy, že při nabytí dědictví se dědic ještě více zadluží a proto soud rozhodne o tom, aby pozůstalost zůstala oddělena od majetku dědice. „*Věřitel se uspokojí z odloučené pozůstalosti, ale zároveň ztrácí právo na uspokojení se z ostatního dědicova majetku, a to v případě, že dědic neuplatnil výhradu soupisu*“¹⁷.

Vyhledání dluhů zůstavitele, dědic, který uplatnil výhradu soupisu, může soud požádat k vyzvání věřitele v přiměřené lhůtě, aby se přihlásili k pohledávkám. Dokud však toto řízení neskončí, věřitel se nebude moci uspokojit. Věřitel, který se nepřihlásí v soudem stanovené lhůtě, nemá nárok a uspokojení své pohledávky, pokud už pozůstalost vyčerpali předchozí věřitelé.

Posledním institutem upraveným v novém občanském zákoníku je zcizení dědictví. Zcizení dědictví se děje na základě odvážné smlouvy pořízené formou veřejné listiny. Zcizit dědictví je možné až po smrti zůstavitele. Strany zcizení musí oznámit soudu, který vede řízení o dědictví. Zcizitel dědictví odpovídá za pravost dědicového práva,

---

¹⁷ Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*.2012, s. 164, ISSN- 0322-8037

které prokazuje nabyvateli. Pokud, jsou na zcizeném dědictví dluhy, odpovídají nabyvatel i zcizitel společně a nerozdílně.

3 Rozdíl mezi starou a novou právní úpravou

Prvním rozdílem mezi oběma zákoníky směřuje ke způsobům dědění. Ve staré právní úpravě je stanoveno v §461 odstavec 1, „*Dědí se ze zákona, ze závěti nebo z obou těchto důvodů*“¹⁸. Nový občanský zákoník (NOZ) je rozšířen a to v §1476, který říká „*dědí se na základě dědické smlouvy ze závěti nebo ze zákona. Tyto důvody mohou působit i vedle sebe*“¹⁹. Nová právní úprava tedy pojímá nový způsob dědění a to dědění z dědické smlouvy. Novinkou je též, že všechny způsoby dědění mohou působit vedle sebe. Tedy dědictví může být zůstaveno všemi způsoby najednou, část může být zůstavena v závěti, část v dědické smlouvy a to co není upraveno ani jedním předchozím způsobem dědí se podle zákona.

---

¹⁸ Zákon č. 40/1964 Občanský zákoník. In: *sbírka zákonů České republiky*. 1964. s 37. ISSN 0322-8037

¹⁹ Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*.2012, s. 145, ISSN- 0322-8037

Změnou prošlo i nabývání dědictví, nebo-li dědický nápad. Zatím co ve staré úpravě bylo v §460 dáno, „*Dědictví se nabývá smrtí zůstavitel*“²⁰. NOZ v §1479 stanovuje, „*Dědické právo vzniká smrtí zůstavitele. Kdo zemře před zůstavitelem, nebo současně s ním nedědí*“²¹. Nové ustanovení není až takovou novinkou. Ve staré právní úpravě sice tento fakt uveden nebyl, ale z logiky věci to vyplávalo.

Dědická nezpůsobilost je do značné míry totožná v obou případech, avšak nová úprava je rozšířená o způsoby jak se dědic dopouští zavrženíhodného jednání a to proti poslední vůli zůstavitelem. V §1481 NOZ je stanoveno „*že zůstavitele k projevu poslední vůle donutil nebo lstivě svedl, projev poslední vůle zůstavitele překazil nebo jeho poslední pořízení zatajil, zfalšoval, povrhl nebo úmyslně zničil*“²². Tyto důvody jsou oproti staré úpravě novinkou, ve staré právní úpravě tedy v §469 nebyly uvedeny. Shodou v těchto

---

²⁰ Zákon č. 40/1964 Občanský zákoník. In: *sbíрка zákonů České republiky*. 1964. s 37. ISSN 0322-8037

²¹ Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník. In: *Sbíрка zákonů České republiky*.2012, s. 145, ISSN- 0322-8037

²² Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník. In: *Sbíрка zákonů České republiky*.2012, s. 145, ISSN- 0322-8037

ustanoveních je i způsob jakým lze dědickou nezpůsobilost považovat za neplatnou, a to v případech kdy zůstavitel dědici odpustí jeho zavrženíhodné jednání.

Odmítnutí dědictví je od staré právní úpravy §463 obohaceno o dědickou smlouvu. NOZ v §1485 stanovuje, že dědic má právo dědictví odmítnout. Na rozdíl od staré úpravy se nová právní úprava obrací na dědickou smlouvu „*smluvní dědic však jen, pokud to není dědickou smlouvu vyloučeno*“²³. Novinkou je také, že dědic může odmítnout dědictví s výhradou povinného dílu, pokud jde o nepominutelného dědice. Jak stará tak nová právní úprava, uděluje možnost, aby za dědice odmítl dědictví zmocněnec, pokud k tomu má právo na základě plné moci. Zákon upravuje lhůtu odmítnutí dědictví, která je v obou právních úpravách stejná, tedy 1 měsíc, od doby kdy dědic dostane od soudu vyrozumění a poučení o následcích odmítnutí dědictví. NOZ dává tří měsíční lhůtu na odmítnutí dědictví dědici, který má trvalé bydliště v zahraničí. Zákon též stanovuje, pokud jsou k tomu vážné důvody, soud může lhůtu přiměřeně prodloužit. Pokud uplyne zákonem stanovená lhůta práva na odmítnutí s jejím uplynutím zaniká. Obě právní úpravy říkají, že dědictví nelze odmítnout s podmínkami,

---

²³ Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*.2012, s. 145, ISSN- 0322-8037

výhradami nebo jej odmítnout jen z části. Když dědic takto dědictví odmítne, přihlíží se k němu jako k neplatnému odmítnutí dědictví. Pokud dědic dal najevo svým jednáním, že dědictví chce přijmout, nebere se na odmítnutí dědictví zřetel. Pokud by si dědic po zjištění majetku, který by mu po smrti zůstavitele připadl, prohlášení o odmítnutí dědictví rozmyslel a chtěl by ho vzít zpět, k takovému projevu se nepřihlíží.

Nepominutelný dědic nedostal až tolik změn jako ostatní ustanovení starého zákoníku. Obě právní úpravy jsou celkem totožné. V NOZ v §1643 odstavec 2 a ve staré právní úpravě v §479, jsou uvedeny podíly nezletilých a zletilých nepominutelných dědiců. §1643 uvádí, „*Je-li nepominutelný dědic nezletilý, musí se mu dostat alespoň tolik, kolik činní tři čtvrtiny jeho zákonného dědického podílu. Je-li nepominutelný dědic zletilý, musí se mu dostat alespoň tolik, kolik činní čtvrtina jeho zákonného dědického podílu*“²⁴. NOZ na rozdíl od staré právní úpravy nepoužívá slovo potomek ale nepominutelný dědic. Stará právní úprava v §479 stanovovala, pokud by byla závěť v rozporu s tímto paragrafem tak je neplatná, Pokud by ovšem nepominutelný dědic nebyl vyděděn. Naproti tomu, je stará právní úprava obohacena o §40a, ve kterém je

---

²⁴ Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*.2012, s. 158, ISSN- 0322-8037

jasně zaznamenaná relativní neplatnost §479, tedy pokud se nikdo neplatnosti nedovolá, ustanovení je platné. Neplatnosti se mohl dovolat ten, na něhož se právní účinky neplatnosti stahovali.

Ustanovení o závěti dospělo k mnoha změnám. NOZ již v těchto ustanoveních počítá s možností zůstavit dědici majetek prostřednictvím odkazu. Ustanovení §476 odstavce 2 staré úpravy bylo poměrně málo obsáhlé, stanovovalo pouze potřebu uvedení v závěti den, měsíc, rok a podpis, a když tomu tak nebylo, byla závěť neplatná. Naproti tomu ustanovení §1494, je více obsáhlejší a je rozšířeno o případy, kdy je závěť neplatná. „*Není-li zřejmé, který den, měsíc a rok byla závěť pořízena a pořídí-li zůstavitel více závětí, které si odporují nebo závisí-li jinak právní účinky závěti na určení doby jejího pořízení, je závěť neplatná*“²⁵. NOZ je systematicky i logicky řazen. V §1494 odstavce 2 je tedy obsažena ustanovení o způsobu a porozumění způsobu psaní závěti, tedy slova jsou chápána tak jak je obvyklé, pokud zůstavitel nepoužíval slovní spojení, které jsou pro něj typické. Naproti tomu ve staré právní úpravě je tento výklad zařazen do § 35 odstavce 2 a 3. §1496 NOZ a §467 odstavec 3 staré právní úpravy, upravují společnou

---

²⁵Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*.2012, s. 146, ISSN- 0322-8037

závěť více zůstavitelů, tato závěť není přípustná. NOZ též říká, že zůstavitel nemůže předat sepsáním poslední vůle nikomu jinému. §1497 nového občanského zákoníku a §37 odstavec 1 staré právní úpravy stanoví, že závěť nemůže být platná, pokud by nebyla projevem svobodné vůle zůstavitele, tedy pokud zůstavitel přistoupí na návrh někoho jiného a z tohoto návrhu udělá svoji poslední vůli, nepřihlíží se k ní.

Ustanovení NOZ připadnutí pozůstalosti dědicům upravuje hlavní pravidla pro rozdělení pozůstalosti mezi závětní dědice. Připadnutí pozůstalosti dědicům nedosáhlo velkých změn. V §1499 NOZ zákonodárce určil, pokud je dědic jediný připadne mu celá pozůstalost, je-li v závěti dědici odkázána jen určitá část majetku, zbylá část je logicky odkázána zákonným dědicům. V §461 odstavce 2 byla myšlenka zákonodárce totožná. Širší pojetí §477 staré právní úpravy obsahuje §1500 NOZ, ve kterém zákonodárce pamatoval na případy, „*je-li povoláno několik dědiců najednou a podíly nejsou určeny, mají právo na pozůstalost rovným dílem*“²⁶. Novinkou je, pokud pozůstalost není vyčerpána, mají na zbylou část právo dědici dle zákonné posloupnosti. Pokud by však byla celá pozůstalost vyčerpána, i když zůstavitel něco přehlédl, nemají na tuto pozůstalost zákonní dědici nárok.

---

²⁶ Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*.2012, s. 147, ISSN- 0322-8037

Požizovací nezpůsobilost dostala mnoha změnám. Ve staré právní úpravě byla požizovací nezpůsobilost stanovena v §38 odstavce 1 a to tím, že „*neplatným je právní úkon, pokud ten, kdo jej učinil, nemá způsobilost k právním úkonům*“²⁷. Za to v NOZ je v §1525 rozdí, za nesvéprávného pro požizovací způsobilost považuje zákonodárce osobu, která nemá požizovací způsobilost. Určitou výjimkou zákonodárce dal do §1526, který říká, pokud je osoba starší 15 let ale ze zákona ještě nenabyla svéprávnosti, může požizovat formou veřejné listiny a to i bez souhlasu jeho zákonného zástupce. Tato výjimka byla stanovena i ve staré právní úpravě s to v §476d odstavce 2, kdy mohla osoba starší 15 let, požizovat poslední vůli formou notářského zápisu.

Účinky omylu se týkají podle NOZ §1529 jen podstatného omylu, který mí za následek neplatnost závěti jen v ustanovení, ve kterém je tento omyl ustanoven. Podle staré právní úpravy §49a byl právní úkon neplatný, pokud jej osoba učinila v omylu a tento omyl byl pro závaznost právního úkonu rozhodující, pokud tento omyl vyvolala nebo oněm věděla osoba, pro kterou byl tento právní úkon závazný je této úkon neplatný. Pokud však byl omyl učiněn pouze v pohnutce, není právní úkon neplatným.

---

²⁷ Zákon č. 40/1964 Občanský zákoník. In: *sbírka zákonů České republiky*. 1964. s 12. ISSN 0322-8037

Formy závěti jsou v NOZ v §1532 stanoveny přesně. Je zde potřeba písemné formy, pokud zůstavitel závěť nepořídil s úlevami (např. zůstavitel byl v přímém ohrožení života a proto sepsal svou poslední vůli před třemi přítomnými svědky). Stará právní úprava v §476 odstavci 1 byla pojata v širším slova smyslu, zákonodárce jasně řekl, že pro pořízení závěti je zapotřebí buď sepsat závěť vlastní rukou se svědky, nebo formou notářského zápisu. NOZ má co se týče ustanovení o závěti přehlednější členění na jednotlivé způsoby sepsání závěti, člení se na závěť pořízenou soukromou listinou, veřejnou listinou a závěť sepsanou za přítomnosti svědků. V NOZ §1534 (u závěti, která je začleněna do závěti sepsané soukromou listinou), je jasně řečeno, „*závěť, kterou zůstavitel nese-psal vlastní rukou, musí vlastní rukou podepsat a před dvěma svědky současně přítomnými výslovně prohlásit, že listina obsahuje jeho poslední vůli*“²⁸. Ve staré úpravě §476b je stanoveno totéž, jen je obohaceno o to, „*svědci se musí na závěť podepsat*“²⁹. Obě úpravy upravují způsob sepsání závěti, pokud je zůstavitel nevidomý nebo má smyslové postižení. NOZ to upravuje v §1535 odstavci 1 a 2, a stará právní

---

²⁸ Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, s. 149, ISSN- 0322-8037

²⁹ Zákon č. 40/1964 Občanský zákoník. In: *sbírka zákonů České republiky*. 1964. s 39. ISSN 0322-8037

úprava to upravuje v §476d odstavce 3 a 4. Stará úprava stanovuje, pokud je zůstavitel nevidomý, může svoji poslední vůli projevit před třemi svědky, a závěť musí být přečtena. NOZ k tomu připojil, že závěť nesmí být přečtena svědkem, který závěť napsal a zůstavitel musí stvrdit, že tato závěť obsahuje jeho poslední vůli. U neslyšících osob jsou obě úpravy také odlišné. Zatím co stará úprava jasně říkala, že závěť s touto osobou lze sepsat formou notářského zápisu nebo za přítomnosti tří svědků, zvoleným komunikačním systémem a svědci ho musí ovládat. NOZ je zase o něco rozsáhlejší, říká též, že musí být závěť sepsána za přítomnosti tří svědků, kteří ovládají komunikační systém, který vybral zůstavitel, ale závěť musí být zůstaviteli tlumočena předem dohodnutým způsobem jedním ze svědků, který závěť nepsal. Předem dohodnutým způsobem zůstavitel potvrdí, že tlumočená závěť obsahuje jeho poslední vůli. Stará právní úprava v §476d odstavci 5 a v NOZ §1536 se uvádí, pokud osoba zůstavitele neumí číst a psát, je třeba toto do závěti uvedeno, též musí být patrné, kdo psal, kdo přečetl nebo tlumočil a jakým způsobem zůstavitel potvrdil, že se opravdu jedná o jeho poslední vůli. Pokud se zůstavitel dorozumíval zvláštním způsobem, i to se uvede v závěti, zůstavitel musí listinu podepsat, pokud není schopen (použije se §563 NOZ, *„Není-li s to se podepsat, učiní namísto podpisu před alespoň dvěma svědky na listině*

*rukou nebo jinak vlastní znamením, ke kterému jeden ze svědků připiše jméno jednajícího*³⁰). Ve staré právní úpravě bylo navíc pouze to, že „*listinu musí svědci podepsat*“.³¹ Na rozdíl od staré právní úpravy kdy v §476d odstavec 1 říkal, že závěť je možné pořídit formou notářského zápisu a zvláštní zákon pak určí kdy je k tomu zapotřebí svědků a kdy stačí notářský zápis, NOZ v §1537 říká, že zůstavitel může závěť sepsat formou veřejné listiny. Pokud formou veřejné listiny pořizuje závěť osoba, která je nevidomá, hluchoněmá nebo neumí číst nebo psát, může svoji závěť pořídit za podmínek stanovených v §1535 NOZ. §1539 NOZ upravuje ustanovení o závěti sepsané za přítomnosti svědků. Svědci musí potvrdit, „*že zůstavitel a pořizovatel jsou jedna a táž osoba*“³². Svědek se musí na závěť podepsat, připojit své údaje, podle

---

³⁰ Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*.2012, s. 64, ISSN- 0322-8037

³¹ Zákon č. 40/1964 Občanský zákoník. In: *sbírka zákonů České republiky*. 1964. s 39. ISSN 0322-8037

³² Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*.2012, s. 150, ISSN- 0322-8037

kterých ho lze najít a „připojí doložku poukazující na jeho vlastnost jako svědka“³³. Zároveň se stanovuje, jaká osoba nemůže být svědkem, tedy osoba nesvéprávná a osoba, která nerozumí předem určenému jazyku, který si zůstavitel vybral. Stará právní úprava říká v §476b a 476e, pokud zůstavitel neseíše závěť vlastní rukou, musí u toho být přítomni dva svědci, kteří se pod závěť podepíší. Svědek může být podle staré úpravy osoba, která je způsobilá k právním úkonům, nemůže jim být osoba, který neslyší, nevidí nebo není schopná se dorozumět způsobem komunikace, který si zůstavitel zvolil a osoby, které jsou dědici. NOZ v §1540 a §476f staré právní úpravy, stanovuje, kdo další nemůže být svědkem při sepsání závěti. NOZ na rozdíl od staré říká, že svědkem nemůže být ani dědic ale ani odkazovník ani osoby jím blízké, ani jejich zaměstnanec. Stará úprava říkala, že nemůže být zákonný dědic ani osoby jemu blízké, oproti NOZ , který má toto ustanovení nelogicky obsaženo až v §1541, měla stará úprava v tomto ustanovení navíc, že tyto osoby vyčtené výše nemohou být ani úředními osobami, nemohou závěť číst, psát ani tlumočit.

Vedlejšími doložkami v závěti se zabývá §1551 NOZ, který na rozdíl od staré úpravy podmínky v závěti připouští, dle tohoto ustanovení může být součástí závěti i doložka

---

³³ Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*.2012, s. 150, ISSN- 0322-8037

času a příkaz, pouze pokud by bylo zřejmé, že podmínka je jen k přítěži dědice, nepřihlíží se k ní, také se k ní nepřihlíží, pokud je podmínka nesrozumitelná nebo je v rozporu s veřejným pořádkem. Zatím co v §478 staré právní úpravy jsou podmínky nebo jiné doložky v závěti zakázány.

Správa pozůstalosti §1556 NOZ, právo zůstavitele povolat správce pozůstalosti, určit jaké má povinnosti a jestli bude odměněn, povolání musí mít formu veřejné listiny. Povolání lze zrušit způsoby, kterými lze zrušit závěť (odvoláním, nebo sepsáním nového povolání). Podle staré úpravy §480a odstavce 1, 2, 4, vykonává správu dědictví až do skončení projednávání dědictví soudem, pokud tak zůstavitel stanovil nebo tak rozhodl soud. Správce dědictví vykonává práva a povinnosti, které předtím náležely zůstaviteli. Úkony, které do těchto práv a povinností obvykle nespádají, může činit je se souhlasem dědice nebo soudu, dědici o těchto úkonech rozhodují hlasováním a musí mít nadpoloviční většinu, pokud toho nedosáhnou, rozhodne soud. Dokud trvají práva a povinnosti správce dědictví, dědici nemohou s majetkem nakládat. NOZ §1557 stanovuje, kdy se správce pozůstalosti ujme správy, když je k tomu povolán a dozví se, že zůstavitel umřel nebo pokud se to dozví soud, vyrozumí ho o tom. Ve staré právní úpravě v §480a odstavci 1, je patrné, že správce vykonává svou správu až do skončení projednávání dědictví, pokud tak zůstavitel stanovil nebo tak rozhodl soud. Jakým

způsobem lze odstoupit z funkce správce pozůstalosti stanovuje §1559 NOZ a §480d odstavec 6. NOZ, správce může odstoupit kdykoliv, účinné je odstoupením, od okamžiku kdy dojde k soudu. Stará právní úprava, stanovuje právo odvolat svůj souhlas s ustanovením do funkce a to ještě za života zůstavitele, odvolat lze jen notářským zápisem a notář, který tento zápis vyhotovil, musí uvědomit zůstavitele. §1560 NOZ stanovuje porušení povinností správcem dědictví nebo jejím vykonavatelem, z toho důvodu je odvolán soudem ze své funkce a to i bez návrhu, ať už své povinnosti porušil vážně, nebo je není schopen řádně plnit. Stará právní úprava §480a odstavec 3, „*správce dědictví je povinen vykonávat svou funkci s péčí řádného hospodáře*“³⁴, za porušení svých povinností je odpovědný za škodu (§420), která vznikla porušením jeho právních povinností. Pokud způsobí porušení povinností ti, prostřednictvím jichž správce povinností vykonával, tyto osoby nejsou podle pracovněprávních předpisů odpovědny. Osoba se může zbavit odpovědnosti, pokud prokáže, že ji sám nezavinil.

Zatím co ve staré právní úpravě v §478 je zákaz všech podmínek v závěti, NOZ v §1563 uvádí, že k nemožné rozvazovací podmínce se nepřihlíží. Pokud závěť obsahuje nemožnou odkládací podmínku, je neplatná.

---

³⁴ Zákon č. 40/1964 Občanský zákoník. In: *sbírka zákonů České republiky*. 1964. s 39. ISSN 0322-8037

NOZ v §1575 a stará právní úprava v §480, upravují pravidla pro zrušení závěti. Zatím co stará právní úprava povolovala zrušení, sepsáním pozdější závěti, nebo odvolání závěti, které ovšem vyžadovalo stejnou formu jako je třeba k závěti. Nebo zničením listiny, na které byla závěť sepsána. NOZ stanovuje, že zůstavitel má právo závěť nebo pouze její část zrušit kdykoliv bude chtít, závěť lze zrušit sepsáním závěti s pozdějším datem, nebo jejím odvoláním. NOZ §1576 a stará úprava §480 odstavec 1, starší závěť se ruší „pokud starší závěť nemůže vedle závěti novější obstát a v té míře, v jaké nemůže obstát“³⁵. K výslovnému odvolání závěti je v obou právních úpravách, §1577 NOZ a §480 odstavec 1 staré právní úpravy, potřeba stejné formy jakou se pořizuje závěť. Odvolání závěti je možné i mlčky a to zničením listu, na kterém byla závěť sepsána a to i spolu s jeho stejnopisy (§1578 odstavec 1 NOZ). §480 odstavec 2 staré právní úpravy, považuje zničení listiny, na níž byla závěť sepsána, jako standardní způsob zrušení závěti (je jedno, jestli je učiněno výslovně nebo mlčky).

Zákonná posloupnost stanovená v NOZ §1633, ustanovuje, pokud dědictví není nabyto prostřednictvím závěti nebo dědické smlouvy, nastupují zákonní dědici, rozdělí si buď celou pozůstalost, nebo jen její část. Pokud nejsou zákonní dědici, nebo dědictví nenabyli, dědictví přechází na odkazovníka podle podílů svých odkazů. Pokud dědictví

---

³⁵ Zákon č. 40/1964 Občanský zákoník. In: *sbírka zákonů České republiky*. 1964. s 39. ISSN 0322-8037

nabyl někdo jiný než dědic, nebo dědic povoláný dědickou smlouvou nebo závětí, musí splnit veškeré nařízení, které stanoví zůstavitel. Stará právní úprava v §461 odstavci 2, pokud dědictví nenabyl dědic ze závěti, mají právo na dědictví dědici ze zákona. Pokud by dědici ze závěti, nabyli jen část pozůstalosti, zbytek pozůstalosti náleží dědicům za zákona.

Odúmrtí, neboli dědictví a dědické právo náležející státu. NOZ §1634, pokud není ani dědic ze závěti, ani zákonný dědic, propadne dědictví státu. V dědickém řízení má stát stejné postavení jako zákonný dědic. Stát nemá právo na odkaz, a ani nesmí dědictví odmítnout. Ve vztahu k ostatním osobám „*má stát stejné postavení jako dědic, kterému svědčí výhrada soupisu*“³⁶. Stará právní úprava §462, pokud není žádný dědic, který by nabyl dědictví, dědictví připadne státu.

Dědění ze zákona podle dědických tříd, které je v NOZ rozšířeno na 6 tříd, na rozdíl od staré právní úpravy, která znala dědické třídy pouze 4. První dědická třída ustanovena v NOZ §1635 a v §473 staré právní úpravy. NOZ se od staré právní úpravy liší pouze

---

³⁶ Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*.2012, s. 157, ISSN- 0322-8037

tím, že již nezmiňuje partnera zůstavitele. Jinak dědí stejně v obou úpravách manžel a zůstavitelovi děti, všichni stejným dílem. Pokud nedědí, zůstavitelovi dědi, dědí jejich děti, které dědí stejným dílem. Toto pravidlo pokračuje dál ke vzdálenějším potomkům. Druhá dědická třída NOZ §1636 a §474 staré právní úpravy, stanovují totéž až na to, že v NOZ není použit termín partner. Dědí manžel, zůstavitelovi rodiče a osoba, která žila společně se zůstavitelem alespoň jeden rok ve společné domácnosti, podílela se tak na chodu domácnosti, a nebo byla závislá na zůstavitelově výživném, tyto osoby dědí pouze za předpokladu, že nedědí žádný potomek zůstavitele. Osoby napsané ve druhé dědické třídě, dědí stejným dílem, avšak manžel musí zdědit vždy nejméně polovinu dědictví. Třetí třída dědiců, §1637 NOZ a §475 staré právní úpravy. Třetí třída je totožná v obou právních úpravách. Ve třetí třídě dědí zůstavitelovi sourozenci nebo osoby žijící se zůstavitelem alespoň jeden rok ve společné domácnosti, podílely se tak na chodu domácnosti, a nebo byli závislí na zůstavitelově výživě, toto platí pouze v případech, kdy nedědí ani zůstavitelův manžel ani rodiče (partner je z tohoto ustanovení též vyjmut). Sourozenci dědí stejným dílem. V případě, kdy zůstavitelovi sourozenci nedědí, dědí jejich děti též stejným dílem. Čtvrtá třída dědiců, a poslední společná třída obsažená v §1638 NOZ a §475a staré právní úpravě. Ve čtvrté třídě, dědí

zůstavitelovi prarodiče a to pouze za předpokladu, že nedědí žádný z dědiců předchozí třetí třídy. Jako v předchozích třídách dědí stejným dílem. Stará právní úprava měla od NOZ, který má tento dodatek dán do šesté třídy dědiců ještě dodatek, pokud nedělili prarodiče zůstavitele „*dědí stejným dílem jejich děti*“³⁷ Šestá třída dědiců (§1640 NOZ) novinkou oproti staré právní úpravě ale její část byla právě zahrnuta do ustanovení čtvrté dědické třídy (§475a). Šestá třída stanovuje, že dědí děti sourozenců a prarodičů zůstavitele stejným dílem, pokud nedědí děti „*prarodičů zůstavitele, dědí jeho děti*“.³⁸

Vydědění dospělo k mnohým změnám. Vydědit lze nepominutelného dědice, tím, že buď zůstavitel zbaví dědice úplně práv na dědictví, nebo jeho práva jen zkrátit. Vydědit lze dědice jen za zákonem stanovených důvodů. Důvody vydědění jsou téměř totožné jak v NOZ §1646 tak v §469a staré právní úpravy. Vydědit lze jen v případech, kdy zůstavitel „*neposkytl potřebnou pomoc v nouzi*“³⁹, stará právní úprava měla v tomto případě větší množství informací, muselo to být „*v rozporu s dobrými mravy neposkytl*

---

³⁷Nesnidal Jiří. Občanský zákoník s komentářem,1. Vydání. Český Těšín. Poradce s.r.o.978-80-7365-1

³⁸ Zákon č. 40/1964 Občanský zákoník. In: *sbírka zákonů České republiky*. 1964. s 38. ISSN 0322-8037

³⁹ Nesnidal Jiří. Občanský zákoník s komentářem,1. Vydání. Český Těšín. Poradce s.r.o.978-80-7365-1

*zůstaviteli potřebnou pomoc v nemoci, ve stáří nebo v jiných závažných případech*⁴⁰. Dalším případem je pokud dědic neprojevuje zájem o zůstavitele, který by jako jeho dítě měl poskytnout (ve staré právní úpravě je použito slovo „potomek“). Pokud byl odsouzen za trestný čin (stará právní úprava, úmyslný trestný čin a to nejméně na jeden rok, tuto podmínku NOZ nezmiňuje) za to NOZ, z trestného činu musí vyplývat, že dědic má zvrhlou povahu. Nebo a to je v obou úpravách totožné „vede trvale nezřízený život“. NOZ stanovuje, že je možné vydědit i nezpůsobilého dědice. Stará úprava i NOZ též stanovují, vydědění potomků nepominutelného dědice, který je vyděděn. Stará úprava říkala, že se to na jejich děti vztahuje, pouze pokud to zůstavitel výslovně v listině o vydědění stanoví. NOZ uvádí, pokud vyděděný dědic umře dříve, než zůstavitel důvody vydědění se na jeho potomky nevztahují. Potomci vyděděného dědice mohou dědit, i pokud zůstavitel zemře dříve než vyděděný dědic, ale jen za předpokladu, že to zůstavitel stanoví. List o vydědění musí mít předepsanou formu, §1649 NOZ a §469 staré právní úpravy. NOZ stanoví, list vydědění lze sepsat, změnit, zrušit stejně jako závěť (písemně, nebo ústně přede svědky, veřejnou listinou, zruší ji zle odvoláním, zničením závěti a jejích stejnopisů nebo sepsáním nové), tento způsob

---

⁴⁰ Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*.2012, s. 158, ISSN- 0322-8037

pořízení lze vztahovat i na prohlášení, ve kterém zůstavitel uvede, že dědictví nenabude dědic, jemuž svědčí zákonná posloupnost, ale není pominutelným dědicem. Stará právní úprava §469a odstavec 3 stanovuje, že náležitosti i zrušení listu vydědění platí stejná pravidla, která platí pro sepsání a zrušení závěti (sepsat písemně, notářský zápis nebo sepsání závěti přede svědky, zrušit lze zničením závěti nebo sepsáním pozdější).

Ochrana nepominutelného dědice. §1650 NOZ, pokud byl dědic zkrácen na svém právu na povinný díl a byl neplatně vyděděn. Má právo se jeho práva domáhat, a povinný díl mu musí být dorovnán. Stará právní úprava obdobu tohoto ustanovení obsahovala v §479, kde je stanoveno, pokud nejsou podomci vydědění, jaký podíl dědí zletilý potomek a jaký podíl dědí nezletilý.

Započtení na povinný díl, uvádí NOZ v §1660 a stará právní úprava v §484. Stará právní úprava stanovila, že se do povinného dílu připočte i to co dědic i jeho potomci bezplatně dostal od zůstavitele za jeho život, pokud jde o dědění ze zákona, pokud jde o dědění dle závěti je započtení povolené, pouze pokud to zůstavitel stanoví, nebo pokud by dědic, který by byl takto obdarovaný byl naproti zletilým i nezletilým potomkům zvýhodněn. NOZ upravuje tuto problematiku doslovněji, započíst na povinný díl se musí to, co dědic obdržel odkazem nebo jiným opatřením činěným zůstavitelem. Na povinný díl se též započte, co od zůstavitele dědic bezplatně dostal a to za dobu 3 let před zůstavitelovou smrtí, pokud zůstavitel přikáže delší dobu, musí se započtení provést za tu dobu, kterou stanovil zůstavitel. Do započtení potomkům (pokud nedědí zůstavitelovi děti, dědí jejich děti a pak jejich potomci) se zde započítává dary, které obdržely i jeho předci, pokud to není obvyklé darování.

Započtení na dědický podíl, upravuje §1663 NOZ a §484 staré právní úpravy. NOZ stanovuje započtení se provede pouze, pokud zůstavitel takto projeví svoji vůli, která musí být činěna ve formě, která je potřeba při pořízení závěti. Započtení se takto provede u závětních dědiců nebo zákonných dědiců. Stará právní úprava stanoví, že u zákonných dědiců se započte vše, pokud nejde o běžné darování. U závětních dědiců se započte pouze v případě, že to zůstavitel stanoví nebo by byl obdarovaný ve výhodě vůči zletilým i nezletilým potomkům. V případě znevýhodnění potomků mluví NOZ §1664 jasně. Soud má započtení provést pokud by bylo patrné znevýhodnění. V tomto případě se k obvyklému daru nepřihlíží.

Nabytí dědictví §1670 NOZ a §481 staré právní úpravy. NOZ soud potvrdí dědictví osobě, jejíž právo bylo prokázáno. Stará právní úprava, soud potvrdí nabytí dědictví v případě kdy je jeden dědic. §483 staré úpravy, v případě kdy se dědici nedohodnou, potvrdí soud nabytí dědictví pouze dědici, který prokáže své právo. §1671 NOZ a §468 staré úpravy obsahuje podmínky v případě neuplatnění dědického práva. NOZ, pokud dědic právo neuplatní ve lhůtě stanovené soudem, právo mu nezaniká, ale v pozůstalosti se k němu nepřihlíží, toto pravidlo platí i u neznámého dědice, nebo dědice, který má neznámý pobyt a byl vyrozuměn vyhláškou soudu. Stará právní úprava, pokud se jedná o dědice neznámého nebo s neznámým pobytem, a byl vyrozuměn vyhláškou, nepřihlíží se k němu a jeho opatrovník nemůže činit úkony spojené s dědickým právem (dědictví odmítnout ani neodmítnout).

Správa pozůstalosti §1677 NOZ a §480a, §480d. NOZ pokud zůstavitel ustanoví správce pozůstalosti nebo vykonavatele závěti. Dědictví spravují až do nabytí dědictví dědicem. Pokud správce dědictví není ustanoven, náleží toto právo dědici, pokud je jich víc musí se dohodnout, pokud se nedohodnou, vykonávají to společně. Pokud by měl soud vážné důvody, může nařídit jiné opatření. Stará právní úprava §480a, správu vykonává správce až do skončení dědického řízení soudem, pokud tak zůstavitel stanovil nebo tak rozhodl soud. §480d, zůstavitel si může stanovit, aby jeho majetek

nebo jeho část spravoval správce pozůstalosti. §1678, §1679 NOZ a §480a odstavec 2 stanovují práva a povinnosti správce dědictví. §1678 NOZ „*kdo spravuje pozůstalost, vykonává její prostou správu*“⁴¹. Správce pozůstalosti poskytne plnění z pozůstalosti osobám, které mají právo, vyrozumí odkazovníka o odkazu, pokud to schválí soud musí vyrovnat dospělé odkazy. §480a odstavec 2 staré právní úpravy, stanovil povinnost správci pozůstalosti vykonávat práva a povinnosti, které náleželi zůstaviteli. Pokud by vykonával práva a povinnosti, které by přesahovali obvyklé úkony, musí mít souhlas dědiců a soudu. O těchto úkonech, „rozhodují dědici nadpoloviční většinou“, pokud by neměli nadpoloviční většinu, rozhodne na návrh soud. §1679 NOZ, pokud by bylo zapotřebí použít majetek z pozůstalosti jako jistotu nebo to vyžaduje zachování hodnoty nebo podstaty pozůstalosti, je možné z pozůstalosti něco zcizit. Pokud by měl být změněn účel majetku, který je spravovaný platí to obdobně. Správce může konat úkony, které „*přesahující rozsah prosté správy*“⁴², pokud s tím souhlasí dědici, pokud se nedohodnou, vyžaduje se souhlas soudu.

---

⁴¹ Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*.2012, s. 161, ISSN- 0322-8037

⁴² Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*.2012, s. 162, ISSN- 0322-8037

Potvrzení dědictví §1690 NOZ a §483 staré právní úpravy. NOZ, potvrzení dědictví soudem náleží osobě, která dědictví neodmítla a má dědické právo, musí být naplněna zůstavitelova vůle. Pokud zůstavitel ustanovil vykonavatele závěti, musí soud potvrdit, že vykonavatel splnil všechna nařízení zůstavitele. Pokud nebyl ustanoven, prokáží to dědici. Pokud se dědici neshodnou, rozhodne soud o důkazu opatření. §483 pokud není dohoda, soud potvrdí dědictví osobě, jež náleží dědické právo a ona ho prokázala. §1692 NOZ a §481, §484 staré právní úpravy. §1692 NOZ, pokud je dědic jen jeden, soud mu potvrdí nabytí dědictví, uvádí se „*kdo je dědicem, či pozůstalost nabývá, z jakého důvodu a zda se tak děje s výhradou soupisu nebo bez ní*“⁴³. Pokud je několik dědiců, soud jim po započtení na dědický podíl a odkaz potvrdí podíly. Po nabytí dědictví soud uvádí, kdo co dostal a z jakého důvodu se tak dědictví rozdělilo. Pokud je potřeba v případech dědické posloupnosti zřízení svěřenského nástupnictví, nebo doložením času, musí soud potvrdit tyto nařízení, musí stanovit, kdo následuje jako další dědic a kdy se tak stane. Pokud by byla zůstavitelova vůle, že „*přední dědic*“

---

⁴³ Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*.2012, s. 163, ISSN- 0322-8037

⁴⁴ může s dědictvím nakládat, musí toto soud též potvrdit. §481 stará úprava, soud potvrdí nabytí dědictví v případech kdy je jeden dědic. §484 staré úpravy, je již zmíněné započtení bezplatných darů, které za života zůstavitele dědic dostal. §1693 NOZ a §482, upravuje dohodu mezi dědici. NOZ dědici se mohou v dědickém řízení dohodnout na určení výše jejich podílů, soud jejich dohodu schválí „*neodporuje-li zájmu osob pod zvláštní ochranou*“⁴⁵. Pokud by dědici dědili dle závěti, mohou si stanovit jiné podíly, než jim stanovil zůstavitel ovšem jen za předpokladu, že to zůstavitel připouští. Pokud jde o zákonné dědice, může dědic, který se o zůstavitele staral, přispěl svojí prací ke zvětšení jeho majetku, požadovat po ostatních dědicích vypořádání. Vypořádání je přiměřené k délce plnění a hodnotě pozůstalosti. Toto může platit i u osob, které nejsou manželi, ale měli vyživovací povinnost vůči zůstaviteli. §482 stará úprava, pokud je více dědiců, musí se dohodnout, soud tuto dohodu schválí, pokud není v rozporu se zákonem nebo dobrými mravy.

---

⁴⁴ Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*.2012, s. 163, ISSN- 0322-8037

⁴⁵ Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*.2012, s. 163, ISSN- 0322-8037

Rozdělení pozůstalosti §1694 NOZ a §482 staré právní úpravy. NOZ v případě poslední vůle zůstavitele, se rozděluje pozůstalost podle této vůle. Před soudem se mohou dědici dohodnout, na jiném rozdělení pozůstalosti pokud to zůstavitel výslovně připustí. Pokud by zůstavitel odkázal jen určitou věc dědici, ale nestanovil by, aby se pozůstalosti rozdělila, hledí se na tento jeho projev vůle jako na „*přání bez právní závaznosti*“⁴⁶. §482 staré právní úpravy, již výše uvedený, stanovuje dohodu dědiců u soudu, soud dohodu schválí za předpokladu, že není v rozporu s dobrými mravy nebo v rozporu se zákonem.

Dluhy postihující dědice §1701 NOZ a §470 staré právní úpravy. NOZ stanovuje, pokud zákon nestanoví něco jiného, přecházejí veškeré dluhy zůstavitele na dědice. Dědic musí uhradit zůstavitelův pohřeb a místo pohřbení. Pohřeb a vše s ním spojené se hradí z pozůstalosti (v případě nedostatku pozůstalosti, má být zůstavitel pohřben „*slušným způsobem dle místních zvyklostí*“⁴⁷). Ve staré právní úpravě byl zákonodárce více liberální, co se týče tohoto ustanovení. Stanovil, že za dluhy zůstavitele odpovídá dědic jen do výše, která odpovídá nabytému dědictví. Musí té zaplatit pohřeb

---

⁴⁶ Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*.2012, s. 164, ISSN- 0322-8037

⁴⁷ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., Nový občanský zákoník

zůstavitele, v případě více dědiců si náklady na pohřeb dělí podle jejich nabytého poměru. Liberálnost zákonodárce je v NOZ §1706, kde je možnost vyhradit si soupis majetku. Pokud dědic uplatní toto právo, je odpovědný za dluhy jen do výše svého nabytého dědictví. Výhradu soupisu může nařídit i soud v případech osob se zvláštní ochranou. Pokud by si dědici uplatnili právo výhrady soupisu §1707 NOZ stanoví, za dluhy zůstavitele odpovídají dědici, kteří své právo uplatnili společně. Věřitel nemůže po dědicích, kteří toto právo uplatnili požadovat víc než je hodnota nabytého dědictví. Společnou odpovědnost za dluhy zůstavitele dědici stanovuje §480 odstavec 2 staré právní úpravy.

Zcizení dědictví §1719 NOZ a §486 staré úpravy. NOZ pokud zcizitel udal nabyvateli své dědické právo, odpovídá za škody, které nabyvateli vzniknou a hradí je podle ustanovení o relativních majetkových právech. §486 staré úpravy, pokud nepravý dědic má potvrzené dědické právo a osoba od něj vzhledem k potvrzení v dobré víře něco nabyla, nemůže této osobě být odebrán nabytý majetek, je chráněná jako by nabytý majetek získala od pravého dědice.

4 Dědická smlouva

Je zcela novým institutem inspirovaným zahraničními právními úpravami a naší právní úpravou do roku 1950. Dědická smlouva se řadí mezi dědění ze závěti, tudíž je nadřazena dědění ze zákona, i když je řazena mezi dědění ze závěti, v případě, že je pořízena dědická smlouva i závěť, dědická smlouva má přednost.

Přednosti dědické smlouvy jsou patrné již z ustanovení zákona, ve kterém se říká, že „*dědickou smlouvu nelze pořídit o celé pozůstalosti. Čtvrtina pozůstalosti musí zůstat volná, aby o ní zůstavitel mohl pořídit podle své zvlášť projevené vůle.*“⁴⁸ Zákonodárce, zde chtěl poskytnout zůstaviteli autonomii svobodné vůle. Zůstaviteli je zde umožněno, aby alespoň o části svého majetku rozhodoval svobodně, nikoliv prostřednictvím dědické smlouvy. Určitou přednost a závaznost má dědická smlouva také pro dědice, vzhledem k tomu, že dědická smlouva je dvoustranný právní úkon, nelze ho tedy měnit ani rušit bez souhlasu obou stran. Tímto se chrání práva dědice na svůj podíl z konkrétní dědické smlouvy. Dědic má tedy právní jistotu, že dědickou smlouvu na rozdíl od závěti

---

⁴⁸Nový občanský zákoník–dědické právo- Novotný Petr, Novotná Monika. 1. Vydání, Praha, Grada, 2014. 978-80-247-5168-9

nelze zrušit sepsáním nové bez souhlasu smluvního dědice. Dědická smlouva má tedy s ohledem na její postavení větší právní sílu než závěť.

Z dvoustranného právního úkonu, jsou patrné podmínky, za kterých může takový právní úkon být sepsán a být závazný. Podmínky závaznosti jsou stanoveny v zákoně „*dědickou smlouvu může uzavřít zletilý zůstavitel, který je plně svéprávný, je-li zůstavitel ve svéprávnosti omezen.*“⁴⁹ Pokud má zůstavitel omezenou svéprávnost, může zakládat dědickou smlouvu, jen se souhlasem svého opatrovníka.

Na rozdíl od závěti je to dvoustranný právní akt, kterým jedna strana slibuje dát něco druhé straně a druhá strana to přijímá. Vzhledem k tomu se na ní použijí jak ustanovení o závěti tak ustanovení o smlouvách. Dědickou smlouvu však nelze pořídit o celém zůstavitelově majetku, vždy musí být jedna čtvrtina volná. Zákonodárce tuto čtvrtinu nechává volnou, aby o ní zůstavitel mohl učinit svůj projev vůle.

Oproti závěti vyžaduje dědická smlouvy formu veřejné listiny (tedy formou notářského zápisu). Zákonodárce tuto formu ustanovil s ohledem na přísnější způsoby uzavírání dědické smlouvy. Dědickou smlouvu může uzavřít pouze svéprávná, zletilá osoba. Tedy

---

⁴⁹ Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*.2012, s. 153, ISSN- 0322-8037

v případě, že zůstavitel sepíše dědickou smlouvu před notářem, notář může ověřit, zda je plně svéprávný. Pokud mu byla svéprávnost omezena, může dědickou smlouvu sepsat jen se souhlasem opatrovníka určeného soudem. Vzhledem k přísnosti uzavření dědické smlouvy *„je nutné, aby dědickou smlouvu uzavřely smluvní strany výhradně osobní jednáním“*⁵⁰. To tedy znamená, že se k notáři musí dostavit obě smluvní strany osobně a nelze je při tom zastupovat na základě plné moci. Pokud by některá ze smluvních stran chtěla změnit některá ustanovení dědické smlouvy nebo jen něco pozměnit, děje se tak vždy po předchozím souhlasu s druhou stranou a též změny vyžadují formu veřejné listiny. Osoby mající omezenou svéprávnost vzhledem k požívání alkoholu, návykových látek a jiných důvodů uvedených v zákoně, *„takové osoby mohou pořádit dědickou smlouvu jen o majetku, o kterém jsou způsobilé pořádit závěť. Tyto osoby mohou učinit závěť jen o půlce svého majetku, druhá polovina musí zůstat volná pro zákonné dědice“*⁵¹.

---

⁵⁰ Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, s. 153, ISSN- 0322-8037

⁵¹ Nový občanský zákoník-dědické právo- Novotný Petr, Novotná Monika. 1. Vydání, Praha, Grada, 2014. 978-80-247-5168-9

Dědická smlouva neomezuje zůstavitele s nakládáním svého majetku. Osoba povoláná za dědice v dědické smlouvě nemůže svoje právo převést na jinou osobu.

V případech, kdy zůstavitel sepíše o stejném majetku jaký je obsažen v dědické smlouvě, smlouvu darovací, darovací smlouva je neúčinná pokud se toho dědic dovolá. Toto pravidlo stanovuje §1588 odstavec 2, „*pořádí-li však zůstavitel pro případ smrti nebo uzavře-li darovací smlouvu tak, že to s dědickou smlouvou není slučitelné, může se smluvní dědic dovolávat neúčinnosti těchto právních jednání*“⁵². Dědic má na dovolání se neúčinnosti právo ze zákona. Dědická smlouva je dvoustranné právní jednání a tak ho lze zrušit jen se souhlasem druhé strany. Proto nelze pořídit darovací smlouvu o stejném majetku uvedeném v dědické smlouvě, neboť s tím druhá strana nesouhlasila a proto se může dovolávat její neplatnosti.

Dědickou smlouvu lze uzavřít spolu s podmínkami. A to buď „*podmínkami odkládacími, závisí-li na jejím splnění, zda právní následky jednání nastanou a nebo podmínka rozvazovací, závisí-li na jejím splnění, zda právní následky již nastalé*

---

⁵² Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*.2012, s. 154, ISSN- 0322-8037

pominou“⁵³. Důvodovou zprávou stanovil zákonodárce, že je možné dědickou smlouvu uzavřít buď za úplatu nebo bezúplatně.

„Neplatnost dědické smlouvy může mít nejrůznější důvody. Neznamená to však, že by tím byl ztracen dědický titul – neplatná dědická smlouva totiž může být považována za závět“. Dědická forma může být neplatná jak pro nedodržení formy veřejné listiny, tak proto, že jí uzavřeli plně nesvéprávné osoby, nebo proto, že jí byl zůstavitelem zůstaven celý majetek a ne jen tři čtvrtiny předepsané v zákoně. *„Důvody neplatnosti mohou plynout také z obecných ustanovení občanského zákoníku o smlouvách“*⁵⁴. Pokud je tedy dědická smlouva prohlášena za neplatnou ale má jak materiální tak formální náležitosti závěti, považuje se za závět’.

Dědická smlouva lze též uzavřít mezi manžely, kdy je stanoveno, že manžel může povolát druhého manžele za dědice nebo se mohou povolát navzájem. *„Takovouto*

---

⁵³ Nový občanský zákoník-dědické právo- Novotný Petr, Novotná Monika. 1. Vydání, Praha, Grada, 2014. 978-80-247-5168-9

⁵⁴ Nový občanský zákoník-dědické právo- Novotný Petr, Novotná Monika. 1. Vydání, Praha, Grada, 2014. 978-80-247-5168-9

*dědickou smlouvu mohou uzavřít i snoubenci pro případ vzniku manželství*⁵⁵. Pokud zanikne manželství, nezaniká dědická smlouva, jen v případech kdy o to před soudem požádá jeden z bývalých manželů. Soud návrh nepřijme v případech, kdy by zrušení smlouvy poškozovalo manžela, který nemá z rozvratem manželství nic společného. Pokud by však bylo manželství prohlášeno za neplatné, ruší se práva a povinnosti vzniklá z dědické smlouvy. Výjimkou je, kdyby bylo manželství prohlášené za neplatné v době, kdy by jeden z manželů byl prohlášen za mrtvého.

5 Odmítnutí dědictví

Dědictví lze odmítnout po smrti zůstavitele, dědic určený v dědické smlouvě může odmítnout, pokud to smlouva výslovně nezakáže. „*Odmítá-li dědictví nepominutelný dědic, může dědictví odmítnout s výhradou povinného dílu*“⁵⁶. Pokud má zmocněnec na základě plné moci od dědice oprávnění, může za dědice odmítnout, přijmout dědictví.

---

⁵⁵ Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*.2012, s. 154, ISSN- 0322-8037

⁵⁶ Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*.2012, s. 145, ISSN- 0322-8037

„Právo dědice svobodně se rozhodnout, že dědictví odmítá, je významné z důvodu univerzální sukcese dědiců, na které přechází zůstavitelovi dluhy“⁵⁷.

Dědic nemůže odmítnutí dědictví vzít zpátky. Toto prohlášení je neodvolatelné. Pokud dědic dědictví odmítne, hledí se na něj jako by dědicem vůbec nebyl.

Dědic může odmítnout dědictví do 1 měsíce ode dne, kdy ho soud vyrozuměl o tomto právu. Tato lhůta je prekluzivní, teda po skončení této lhůty právo na odvolání zaniká.

Zemře-li dědic před uplynutím lhůty, přechází tato lhůta na jeho dědice. Tomuto dědici nezaniká právo na odmítnutí dříve, než uplyne lhůta na odmítnutí i po předchozím dědici.

Dědic nemůže dědictví odmítnout s výhradou nebo jen z části. Dědictví se odmítá vždy celé bez výhrad a bez podmínek.

Pokud dědic dal již svým chováním najevo, že dědictví přijímá, nemůže být vzat v potaz jeho pozdější odmítnutí dědictví.

---

⁵⁷ Nový občanský zákoník-dědické právo- Novotný Petr, Novotná Monika. 1. Vydání, Praha, Grada, 2014. 978-80-247-5168-9

5.1. Vzdání se dědictví

„Vzdání se dědictví je projevem vůle dědice, kterým se vzdá svého dědického podílu ve prospěch jiného dědice. K účinnosti vzdání se dědictví se vyžaduje také přijetí uvolněného dědictví ze strany obmyšleného dědictví“⁵⁸.

Podmínkou pro vzdání se dědictví je to, že dědic již dříve dědictví neodmítl. Pokud se vzdá dědictví nepominutelný dědic, vzdá se i nároku na svůj povinný díl. Vzdává se též práva pro své potomky.

Pokud byl dědici zůstaven odkaz, vzdáním se dědictví se nezbavuje povinnosti splnit tento odkaz.

Prohlášení o vzdání se dědictví musí dědic učinit před soudem v řízení o dědictví.

Pokud se dědic vzdá dědictví ve prospěch více osob, dělí se uvolněný podíl mezi tyto osoby podle dohody. Pokud není dohoda, dělí se poměrně.

---

⁵⁸ Nový občanský zákoník-dědické právo- Novotný Petr, Novotná Monika. 1. Vydání, Praha, Grada, 2014. 978-80-247-5168-9

K přijetí uvolněného podílu po dědici, který se dědictví vzdal, se vyžaduje souhlas dědice, který uvolněný podíl přijímá. Pokud dědic nesouhlasí s přijetím podílu, vzdání dědictví je neplatné.

Dědictví se může vzdát dědic, který by dědil na základě zákonné posloupnosti a na základě pořízení pro případ smrti (tedy závětí a dědickou smlouvou).

~~V této souvislosti mluví důvodová zpráva~~ o nepoctivém dědici. Nepoctivý dědic je ten dědic, který se vzdá dědictví, aby zkrátil své věřitele. „*Pro tento případ mají dědicovi věřitelé právo namítat tzv. relativní neúčinnost právního jednání dědice – dlužníka a při splnění zákonných podmínek požadovat uspokojení své pohledávky z majetku, který by jinak na dlužníka jako dědictví připadl*“⁵⁹.

6 Vydědění

Vydědit lze nepominutelného dědice tak, že buď ho zůstavitel vydědí ze svého práva na povinný díl úplně, nebo ho jenom na jeho právu zkrátí. Vydědění lze provést jen z důvodů taxativně vyjmenovaných v zákoně a to v § 1646.

---

⁵⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., Nový občanský zákoník

Důvody vydědění jsou především, pokud se nepominutelný dědic provinil zvlášť hrubým způsobem. Pokud zůstavitel vydědí nepominutelného dědice, vztahuje se toto vydědění i na jeho potomky, pokud zůstavitel nestanovil něco jiného.

Nový občanský zákoník zná další důvod vydědění a to, jestliže je dědic zadlužen, nebo vede život tak neopatrně, že je tu pochybnost, že by se nezachoval povinný díl pro jeho potomky. Může v závěti učinit to, že povinný díl zůstaví dětem nepominutelného dědice.

Pokud zůstavitel nevysloví důvody vydědění, dědí nepominutelný dědic svůj povinný díl. Výjimkou jsou ovšem zákonné důvody pro vydědění.

Novinkou pro platnost vydědění je to, že zůstavitel není povinen v prohlášení o vydědění uvést důvody vydědění. *„Nevysloví-li zůstavitel důvod vydědění, má nepominutelný dědic právo na povinný díl, ledaže se proti němu prokáže zákonný důvod vydědění“⁶⁰*. Pokud zůstavitel neuvede důvody pro vydědění, měli by ti, co na uznání vydědění mají právní zájem prokázat, že zákonný důvod nastal. Naproti tomu uvedení důvodů vydědění, by mohlo způsobit morální újmu vyděděnému dědici a to, že se o

---

⁶⁰ Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*.2012, s. 159, ISSN- 0322-8037

jeho vydědění dozvedí i ostatní osoby účastníci se dědického řízení, a ne jenom vyděděný dědic.

Pokud dědic uvede důvody vydědění v prohlášení o vydědění, má vyděděný dědic důkazní břemeno na své straně a tudíž musí dokázat, že důvod vydědění u něj nenastal.

Důvodová zpráva také říká, že zůstavitel může vydědění provést i v případě, pokud se dědic ještě zákonných důvodů pro vydědění nedopustil, ale z jeho života je očividné, že se tyto důvody mohou objevit.

Oproti staré právní úpravě, se vydědění vztahuje i na potomky dědice, který byl vyděděn, pokud zůstavitel v prohlášení o vydědění nestanoví něco jiného.

Podle zákona *„prohlášení o vydědění lze učinit nebo je lze změnit či zrušit stejným způsobem, jakým se pořizuje nebo ruší závěť“*⁶¹. Prohlášení lze tedy provést buď formou učiněnou vlastní rukou zůstavitele a podepsané jeho rukou. Jde tedy o formu alografickou. Nebo prohlášení vlastnoručně podepíše a před dvěma svědky prohlásí, že jde o jeho prohlášení o vydědění, tento způsob je holografický. Nebo lze prohlášení o vydědění provést formou veřejné listiny (tedy notářského zápisu).

---

⁶¹ Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*.2012, s. 159, ISSN- 0322-8037

Vydědění, lze také provést o dědici, kterému nesvědčí titul nepominutelného dědice, ale zároveň by dědil podle zákonné posloupnosti. Tento způsob vydědění se nazývá tzv. negativní závěť, ve které zůstavitel „*uvede pouze to, že daný dědic, jemuž jinak svědčí zákonná posloupnost, dědit nebude. V takovém případě automaticky nastoupí v dědictví ostatní dědicové, jímž svědčí zákonná posloupnost*“.

Vydědění lze odvolat nebo ho lze zrušit, stejným způsobem jako závěť. Může vydědění odvolat, zničit prohlášení o vydědění, nebo sepsáním pozdější závěti, ve které vyděděného dědice povolává za dědice

7 Dědické řízení

„Každé úmrtí fyzické osoby vede k zahájení dědického řízení, bez ohledu na to, zda o to dědici žádají a zda tato osoba měla nějaký majetek“⁶². Dědické řízení, nově řízení o pozůstalosti, je zahájeno z úřední povinnosti, tedy řízení je zahájeno i bez návrhu. Tato zásada vychází ze zásady oficiality. Soud musí sám shromažďovat důkazy a zjišťuje skutkový stav, který je rozhodující pro vydání rozhodnutí v daném dědickém řízení.

---

⁶² Dědické právo podle nového občanského zákoníku- Schelleová Ilona, Schelle Karel. 1. Vydání, Linde Praha, 2013. 978-80-7201-931-1.

Podmínku k tomu aby dědic mohl nabýt majetek, je soudně zahájené řízení. Řízení skončí vždy jen vydáním usnesení. Usnesení vydávají soudní komisaři, kterými jsou podle NOZ notáři. Za úkony provedené v rámci dědického řízení náleží soudnímu komisaři odměna.

Základními funkcemi dědického řízení jsou legitimační a majetková funkce. Legitimační funkce „směřuje ke zjištění dědiců jako právních nástupců zůstavitele“. „okruh dědiců je zjišťován s konečnou platností“⁶³, pokud není dědické řízení zastaveno z důvodu majetku nepatrné hodnoty, nebo zůstavitel nezanechal žádný majetek. V takovém případě by byl za dědice považován a zjišťován pouze vystavitel pohřbu. A funkce majetková, „v rámci dědického řízení je zjišťován majetek a dluhy zůstavitele“⁶⁴.

---

⁶³ Dědické právo podle nového občanského zákoníku- Schelleová Ilona, Schelle Karel. 1. Vydání, Linde Praha, 2013. 978-80-7201-931-1.

⁶⁴ Dědické právo podle nového občanského zákoníku- Schelleová Ilona, Schelle Karel. 1. Vydání, Linde Praha, 2013. 978-80-7201-931-1.

7.1. Místní příslušnost

Místně příslušným je soud, v jehož obvodu, zůstavitel v době smrti měl hlášen trvalý pobyt, místo kde se naposledy zdržoval, místo kde se nachází zůstavitelův nemovitý majetek nebo místo kde zůstavitel zemřel. V případech kdy by bylo důvodné podezření z prodlení, může soud, který je v řízení věcně příslušný, zařídít závěru pozůstalosti nebo povolát správce pozůstalosti.

7.2. Soudní komisariát

„Úkony soudu prvního stupně v řízení o pozůstalosti provádí jako soudní komisař notář, kterého tímto soud pověřil, není-li dále stanoveno jinak“⁶⁵. Výjimky z tohoto ustanovení jsou taxativně vyjmenovány v §100 odstavci 2 zákona o zvláštním řízení soudním, výjimkou je např. rozhodování o vyloučení notáře, je logické, že o svém vyloučení nemůže rozhodnout sám notář. V případech kdy nebyl jmenován likvidační správce, může tuto funkci vykonávat notář.

---

⁶⁵ Zákon č. 292/2013 Sb. O zvláštních řízeních soudních. In: *Sbírka zákonů České republiky*.2013, ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/zvlastni-rizeni-soudni/cast2h3.aspx#par128>

Notář je pověřený na základě „rozvrhu vydaného na návrh příslušné notářské komory předsedou krajského soudu na období kalendářního roku stanoví, který notář bude pověřen provedením úkonů jako soudní komisař“⁶⁶. Po zahájení dědického řízení usnesením je notář pověřen soudem, toto usnesení se nemusí doručovat. Notář je povinen vykonávat úkony v řízení osobně, pověřovat své zaměstnance nebo notářského koncipienta má notář právo jen v případě přípravných úkonů nebo jen v rámci dílčích úkonů. Notář je povinen zaznamenat úkony, které v řízení vykonává do protokolu, pokud zákon výslovně nestanoví povinnost protokolu, může úkony zaznamenávat ve zvukovém či obrazovém záznamu.

Soud má právo na zrušení pověření notáře, a to z důvodů, kdy by měl soud podezření, že věc nebude v přiměřené lhůtě rozhodnuta. Toto zrušení se může činit i bez návrhu, a to usnesením. Soud musí notáře předem o zrušení písemně upozornit. Pokud soud vydal usnesení o zrušení pověření notáře má povinnost pověřit jiného notáře.

Notář i jeho zaměstnanci a osoby, které jsou zainteresovány do dědického řízení, mají zákonnou povinnost zachování mlčenlivosti.

---

⁶⁶ Zákon č. 292/2013 Sb. O zvláštních řízeních soudních. In: *Sbírka zákonů České republiky*.2013, ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/zvlastni-rizeni-soudni/cast2h3.aspx#par128>

7.3. Odměna soudního komisaře

Každý soudní komisař má právo na odměnu a náhradu výdajů spojených s úkony, které provedl spolu se svými zaměstnanci v dědickém řízení. Notář, který je plátcem daně z přidané hodnoty má nárok na její náhradu. Pokud je soudní komisař vyloučen a na jeho místo nastupuje nový soudní komisař, má nový soudní komisař právo „na poměrnou část odměny“⁶⁷. Odměna se vyplácí dle usnesení soudu, který řízení v prvním stupni ukončil. Toto usnesení řekne, kdo zaplatí odměnu a také její výši. Odměna je hrazena dědicem zůstavitele (pokud není pozůstalost předlužena), v případě, že je dědiců víc platí odměnu dle poměrů, které jim byly zůstaveny (pokud není pozůstalost předlužena). V některých případech hradí odměnu soudního komisaře stát (např. v případech kdy zůstavitel nezanechal žádný majetek nebo majetek nepatrné hodnoty). V případě likvidace pozůstalosti, hradí se odměna soudního komisaře „z majetku likvidační podstaty podle rozhodnutí, kterým se řízení při likvidaci pozůstalosti

---

⁶⁷ Zákon č. 292/2013 Sb. O zvláštních řízeních soudních. In: *Sbírka zákonů České republiky*.2013, ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/zvlastni-rizeni-soudni/cast2h3.aspx#par128>

v *prvním stupni končí*⁶⁸. Odpovědnost za uspokojení práva soudního komisaře za odměnu, je stát.

7.4. Účastníci

Ve fázi projednávání pozůstalosti, jsou za účastníky považováni ti, o kterých by mohlo být uvažováno jako o dědicích zůstavitele (tedy dědic samotný, vypravitel pohřbu). Vypravitel pohřbu je považován za dědice a účastníka řízení v případech, kdy zůstavitel nezanechal žádný majetek, nebo jen majetek nepatrné hodnoty. V případech odúmrť (v případech kdy dědí stát, protože nedědí žádný zůstavitelův dědic) je účastníkem řízení stát. Manžela zůstavitele lze za účastníka řízení považovat, když se v řízení projednávají práva a povinnosti vázané na společné jmění manželů. *„Zůstavitelův věřitel má postavení účastníka řízení jen při rozhodování a odloučení pozůstalosti na jeho návrh nebo o soupisu pozůstalosti na jeho návrh“*⁶⁹. Nepominutelný dědic může být

---

⁶⁸ Zákon č. 292/2013 Sb. O zvláštních řízeních soudních. In: *Sbírka zákonů České republiky*.2013,ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/zvlastni-rizeni-soudni/cast2h3.aspx#par128>

⁶⁹ Nový občanský zákoník-dědické právo- Novotný Petr, Novotná Monika. 1. Vydání, Praha, Grada, 2014. 978-80-247-5168-9

účastníkem řízení, v případech vypořádání jeho povinného dílu. Účastníkem řízení je i vykonavatel závěti. Výjimka je připuštěna v případech, kdy zůstavitel nezanechal žádný majetek nebo majetek nepatrné hodnoty. „*Při závěře pozůstalosti je účastníkem každý, kdo byl dotčen opatřením soudu směřujícím k zajištění majetku zůstavitele a kdo se dosud nestal účastníkem z jiného důvodu*“⁷⁰.

Účastníkem řízení v případě likvidace pozůstalosti, pokud byla likvidace nařízena. Účastníkem řízení se může stát věřitel, který se do likvidace přihlásil a samozřejmě likvidační správce. Dnem kdy nabyde usnesení o likvidaci právní moc, zaniká právo být účastníkem dědici, vypraviteli pohřbu, státu a dědicům při závěře pozůstalosti.

7.5. Opatrovnictví

Opatrovníka jmenuje usnesením soud, pokud zjistí, že dědic, který má být účastníkem řízení nemá zákonného zástupce nebo opatrovníka a není schopen sám jednat před soudem. V případě hrozícího nebezpečí střetu zájmu mezi dědicem a dalšími dědici,

---

⁷⁰ Zákon č. 292/2013 Sb. O zvláštních řízeních soudních. In: *Sbírka zákonů České republiky*.2013,ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/zvlastni-izeni-soudni/cast2h3.aspx#par128>

nebo mezi dědicem a zákonným zástupcem ustanoví soud tzv. kolizního opatrovníka. Opatrovník je soudem též ustanovuje dědici, který není znám nebo není znám jeho pobyt.

7.6. Procesní nástupnictví

V případech, kdy účastník ztratí způsobilost být účastníkem v průběhu řízení, soud řízení nepřeruší a pokračuje v řízení s účastníkem, který prohlásí „že je právním nástupcem tohoto účastníka a své tvrzení o přechodu práv a povinností také prokáže“⁷¹. V řízení se pokračuje i v případě zcizení dědictví, řízení pokračuje s nabyvatelem dědictví.

7.7. Rozhodnutí

„Rozhodnutí, kterými se rozhoduje ve věci samé, vydává v řízení o pozůstalosti pouze notář“⁷². Usnesení, kterým není rozhodováno ve věci samé, může vydat notářský

---

⁷¹ Nový občanský zákoník-dědické právo- Novotný Petr, Novotná Monika. 1. Vydání, Praha, Grada, 2014. 978-80-247-5168-9

⁷² Nový občanský zákoník-dědické právo- Novotný Petr, Novotná Monika. 1. Vydání, Praha, Grada, 2014. 978-80-247-5168-9

kandidát, koncipient nebo zaměstnanec notáře, který má splněnou povinnost složení kvalifikační zkoušky. V usnesení vydávané osobou, která složila kvalifikační zkoušku, musí být označen soud, označení notáře, označení osoby vydávající toto usnesení, zůstavitel a věci, které mu jsou odkázány, výrok, odůvodnění, poučení o opravných prostředcích, lhůty a místo k podání opravného prostředku, datum a místo, kde bylo usnesení vydáno. U usnesení, ve kterých nelze podat opravný prostředek nemusí být odůvodnění. Ovšem odůvodnění musí být obsaženo vždy v případě odměny a náhrady za činnost soudního komisaře. Rozhodnutí, které je vystaveno v písemné podobě, uvádí spolu s úředním razítkem notáře i osoby, které toto rozhodnutí vydali. V případě, kdy je rozhodnutí zasláno elektronickou podobou musí obsahovat elektronický podpis osoby, jež rozhodnutí vydala. V případech kdy je z řízení vyloučen soudní komisař se rozhodnutí opatřuje úředním razítkem nového soudního komisaře.

Zákon stanoví, ve kterých případech a jaké rozhodnutí, se doručují do vlastních rukou dědice. Do vlastních rukou se tedy doručují „např. předvolání k soudu k vyrozumění o právu výhrady soupisu, oznámení soupisu atd. Náhradní způsob doručování je vyloučen nařízením soudu v případech vyrozumění o dědickém právu. Pokud zákon stanoví, že usnesení, které vydal soudní komisař v konkrétním dědickém řízení, není třeba doručovat, nedoručuje se.

7.8. Náklady řízení

Náklady se rozumí odměna notáře jako soudního komisaře, náhrada daně z přidané hodnoty, když je notář jejím plátcem a odměna správce dědictví. „V řízení o pozůstalosti soud přizná účastníku náhradu nákladů řízení potřebných k účelnému uplatňování nebo bránění práva zcela nebo zčásti proti ostatním účastníkům nebo některým z nich, odůvodňují-li to okolnosti případu nebo jsou-li tu důvody hodné zvláštního zřetele“⁷³. V případě likvidace pozůstalosti toto ustanovení není možné uplatnit.

7.9. Opravné prostředky

Řádným opravným prostředkem proti rozhodnutí je odvolání. Ze zákona, odvolání není přípustné v taxativně vyjmenovaných důvodech (§129 zákona o zvláštním řízení soudním). Mezi tyto důvody patří např. pověření notáře k úkonům jako soudního komisaře, svolání věřitelů, zastavení řízení z důvodu, kdy zůstavitel nezanechal žádný majetek nebo jen majetek nepatrné hodnoty atd. „K odvolání jsou příslušné krajské

---

⁷³ Zákon č. 292/2013 Sb. O zvláštních řízeních soudních. In: *Sbírka zákonů České republiky*.2013,ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/zvlastni-izeni-soudni/cast2h3.aspx#par128>

soudy“⁷⁴. Odvolací soud má právo na zrušení rozhodnutí, pokud je opatřeno vadami, nebo může rozhodnutí potvrdit, pokud je dle jeho názoru správné. V případech kdy soud prvního stupně nerespektuje názor odvolacího soudu o zrušení rozhodnutí, může odvolací soud pověřit nového soudního komisaře k novému řízení, nebo předá projednání řízení jinému soudu prvního stupně.

Mimořádnými opravnými prostředky jsou dovolání, žaloba pro zmatečnost a žaloba na obnovu řízení. Žaloba pro zmatečnost „*může být napadeno jen pravomocné rozhodnutí, kterým bylo rozhodnuté ve věci samé nebo kterým se řízení o pozůstalosti končí před soudem prvního stupně anebo v odvolacím řízení*“⁷⁵. Účastník řízení může podat žalobu pro zmatečnost proti usnesení soudu prvního stupně nebo odvolacího soudu, v případech, kdy účastník nebyl řádně zastoupen, nemá procesní způsobilost nebo byl účastníkem ten, jež účastníkem být neměl.

---

⁷⁴ Zákon č. 292/2013 Sb. O zvláštních řízeních soudních. In: *Sbírka zákonů České republiky*.2013,ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/zvlastni-rizeni-soudni/cast2h3.aspx#par128>

⁷⁵ Zákon č. 292/2013 Sb. O zvláštních řízeních soudních. In: *Sbírka zákonů České republiky*.2013,ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/zvlastni-rizeni-soudni/cast2h3.aspx#par128>

Dovolání je dalším mimořádným opravným prostředkem. „Dovoláním lze napadnout pouze rozhodnutí odvolacího soudu“⁷⁶, a to jen z důvodů taxativně vymezených v zákoně. Nejvyšší soud je pověřen projednávání dovolání. Účastník řízení má právo podat opravné prostředky k soudu nebo soudnímu komisaři. U likvidačního správce je možné podávat opravné prostředky jen v případě likvidace pozůstalosti.

7.10. Projednání dědictví

Soudní komisař je povinen před zahájením řízení zjistit, jestli zůstavitel nezanechal pořízení pro případ smrti jeho aktiva a pasiva, jestli zůstavitel ustanovil správce dědictví, musí zjistit osoby, které přicházejí v úvahu jako dědici zůstavitele, pokud má zůstavitel manžela, soudní komisař je povinen zjistit majetek, který je součástí společného jmění manželů. Soudní komisař k tomu aby mohl vydat rozhodnutí, musí zjistit cenu pozůstalosti.

---

⁷⁶ Dědické právo podle nového občanského zákoníku- Schelleová Ilona, Schelle Karel. 1. Vydání, Linde Praha, 2013. 978-80-7201-931-1.

Řízení je zahájené z moci úřední a to okamžikem, kdy matriční úřad vyrozumí soud o smrti fyzické osoby. Dědické řízení lze zahájit i na návrh osoby, která prokáže svůj právní zájem dědice na tomto řízení. „*Usnesení o zahájení není třeba doručovat*“⁷⁷.

Předběžní šetření provádí soud. Účelem předběžného šetření je získání informací o majetku zůstavitele, o jeho dědicích případně dalších osob, které mají práva a povinnosti vyplývající z řízení. Soudní komisař je též povinen zjistit zda zůstavitel nezanechal pořízení pro případ smrti. Soudní komisař, může tuto událost zjistit z centrální evidence závěti, která je vedena notářskou komorou ČR. Osoby, které jsou seznámeny s podstatnými informacemi, které by mohli v dědickém řízení pomoci soudnímu komisaři, mají povinnost tyto informace sdělit. Pokud má tato osoba ve vlastnictví zůstavitelovo pořízení pro případ smrti, musí ho též odevzdat soudnímu komisaři. Soudní komisař nebo soud má povinnost, pokud má listiny v úschově zjistit jejich stav a obsah. O stavu a obsahu listiny je povinen soudní komisař pořídit protokol spolu s kopií konkrétní listiny. „*Listina o pořízení pro případ smrti, o prohlášení o*

---

⁷⁷ Zákon č. 292/2013 Sb. O zvláštních řízeních soudních. In: *Sbírka zákonů České republiky*.2013,ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/zvlastni-rizeni-soudni/cast2h3.aspx#par128>

vydědění, o smlouvě o zřeknutí se dědického práva nebo a zrušení těchto právních jednání se uloží u soudu, u něhož probíhá řízení o pozůstalosti, do sbírky prohlášených pořizování pro případ smrti“⁷⁸. Toto ustanovení se nevztahuje na notářský zápis. Zjišťování stavu výše uvedených listin musí být veřejné. Osoby, jež jsou zákonnými dědici, musí být soudním komisařem vyrozuměny o jeho úkonech a to do 15 dnů a jimi podanou adresu. „Ve vyrozumění soud uvede, u kterého notáře, kdy a kde bude proveden úkon o zjištění stavu a obsahu listin“⁷⁹, osoby musí být upozorněny, na možnost, že se stav a obsah listin bude zjišťovati i v případě jejich nepřítomnosti.

NOZ dává zůstaviteli možnost poříditi závěť i v ústní podobě před svědky. Pokud je zjištěno pořizování závěti tímto způsobem, musí soud zahájit jednání, ve kterém vyslechně

---

⁷⁸ Zákon č. 292/2013 Sb. O zvláštních řízeních soudních. In: *Sbírka zákonů České republiky*.2013,ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/zvlastni-rizeni-soudni/cast2h3.aspx#par128>

⁷⁹ Zákon č. 292/2013 Sb. O zvláštních řízeních soudních. In: *Sbírka zákonů České republiky*.2013,ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/zvlastni-rizeni-soudni/cast2h3.aspx#par128>

svědky, kteří byli přítomni při pořizování závěti, a o jejich výpovědi musí být pořízen písemný záznam.

V okamžiku, kdy se soud dozví o tom, že zůstavitel povolal správce dědictví nebo vykonavatele závěti, má soud povinnosti vyzvat je k plnění povinností spojených s jejich funkcí.

V případě závěry pozůstalosti je soud povinen zajistit majetek zůstavitele, a uložit ho do své úschovy. V případě, kdy soud zjistí, že zůstavitel byl majitelem účtu nebo vkladní knížky, může zakázat jejich vyplácení. Pokud soud zjistí zůstavitelovi pohledávky, je povinen uložit dlužníkům, aby své dluhy skládali do úschovy. Na návrh zůstavitelova věřitele může osud odloučit pozůstalost. „*Soud vyhotoví seznam majetku patřícího do odloučené pozůstalosti nebo její části a ukáže-li se to nezbytným, majetek zajistí*“⁸⁰.

---

⁸⁰ Zákon č. 292/2013 Sb. O zvláštních řízeních soudních. In: *Sbírka zákonů České republiky*.2013,ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/zvlastni-rizeni-soudni/cast2h3.aspx#par128>

7.11. Zastavení řízení

Soudní komisař má právo zastavit řízení z důvodů uvedených v zákoně. Soudní komisař může zastavit řízení v případě, kdy zůstavitel nezanechal žádný majetek nebo jen majetek nepatrné hodnoty. V případech majetku nepatrné hodnoty, je tento majetek vydán osobě, která vystavila zůstaviteli pohřeb. *„Právní moci rozhodnutí o zastavení řízení je řízení o pozůstalosti skončeno“.*⁸¹

7.12. Správa pozůstalosti

Soud bez návrhu rozhodne o správě pozůstalosti, pokud není jasné kdo má správu pozůstalosti vykonávat (je rozpor mezi správcem pozůstalosti, vykonavatelem závěti, dědicem nebo mezi více dědici). Soud i bez návrhu jmenuje správce pozůstalosti, a to z důvodů taxativně vyjmenovaných v zákoně §157 zákona o zvláštním řízení soudním. Pokud to stanoví NOZ může soud jmenovat správce pozůstalosti na návrh dědice.

---

⁸¹ Zákon č. 292/2013 Sb. O zvláštních řízeních soudních. In: *Sbírka zákonů České republiky*.2013,ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/zvlastni-řízení-soudni/cast2h3.aspx#par128>

Správce pozůstalosti určený soudem má stejná právní postavení jako správce pozůstalosti jmenovaným zůstavitelem. Soud nemůže jmenovat správcem pozůstalosti osobu, která se jmenováním nesouhlasí. V případě odúmrti, má postavení správce pozůstalosti stát. v usnesení je stanoven rozsah oprávnění správce pozůstalosti. Dnem následujícím po doručení usnesení je správce povinen ujmout se své funkce. Odvolat správce lze jen, pokud to stanoví NOZ. Soud má právo rozhodnout „*zda schválí vyrovnání dospělých odkazů, které má provést osoba spravující pozůstalost*“⁸². Soud též rozhodne o úkonech, které vykonává správce pozůstalosti, a které přesahují rozsah prosté správy. Soud vydá povolení nakládat s předměty z pozůstalosti, před skončením řízení, toto povolení náleží dědici.

7.13. Majetek ve společném jmění manželů

Společné jmění z logiky věci zaniká smrtí zůstavitele. Soud je povinen stanovit obvyklou cenu pozůstalosti, děti a manžel zůstavitele se musí dohodnout na vypořádání

---

⁸² Zákon č. 292/2013 Sb. O zvláštních řízeních soudních. In: *Sbírka zákonů České republiky*.2013,ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/zvlastni-rizeni-soudni/cast2h3.aspx#par128>

společného jmění manželů, tuto dohodu musí schválit soud. V případě nedohodnutí, soud rozhodne, co komu ze společného jmění manželů patří. V případě sporu dědiců a manžela zůstavitele o tom, jaký majetek do společného jmění patří a jaký ne, soud k tomuto majetku, o němž se vede spor, nepřihlíží. V případě zrušení nebo zúžení společného jmění manželů, které dosud nebylo vypořádání, je v rámci pozůstalosti vypořádáno.

7.14. Zjištění dědického práva

Soud je povinen vyrozumět, každou osobu, o níž lze předpokládat, že je dědicem, že má právo na uplatnění dědického práva. Toto vyrozumění se činí usnesením, které musí obsahovat poučení o tom, že dědic má právo dědictví odmítnout a jaké následky má odmítnutí dědictví. K odmítnutí dědictví je zákonem stanovená lhůta 1 měsíce, v případě neznámého dědice, nebo jeho pobytu je lhůta 3 měsíce. Usnesení se doručuje jen nepřítomným osobám, pokud se dědice nepodařilo na udané adrese zastihnout, považuje se za dědice s neznámým pobytém. V takovém případě se doručuje usnesení vyhláškou, ve které je dědic vyzván, aby se přihlásil k soudu ve lhůtě 6 měsíců, ve vyhlášce je též uvedeno poučení v případě nepřihlášení se dědice. V některých případech může být dědic vyrozuměn vyhláškou prostřednictvím sdělovacích prostředků.

Pokud se objeví osoba, která nebyla soudu známá, a tudíž nebyla vyrozuměna o svém právu. Může své právo uplatnit písemně nebo ústně do protokolu a to nejpozději do skončení řízení. Soud má povinnost tohoto dědice poučit o možnosti odmítnou dědictví a o jeho následcích.

V případech, kdy se vede spor o dědické právo, soud určí nejslabšího dědice, který má právo podat žalobu ve lhůtě stanovené zákonem, tedy 2 měsíce. Soud pak ve sporu pokračuje až po soudním rozhodnutí o žalobě. *„Nebyla-li žaloba ve lhůtě podána, bylo-li řízení o žalobě zastaveno nebo byla-li žaloba odmítnuta, platí, že spor o dědické právo byl vyřešen v neprospěch toho, kdo měl své právo uplatnit žalobou“⁸³.*

---

⁸³ Zákon č. 292/2013 Sb. O zvláštních řízeních soudních. In: *Sbírka zákonů České republiky*.2013,ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/zvlastni-rizeni-soudni/cast2h3.aspx#par128>

7.15. Aktiva a pasiva pozůstalosti

Soud má povinnost před zahájením řízení zjistit stav aktiv a pasiv zůstavitelova majetku. Aktiva „*tvorí majetek zůstavitele, který vlastnil v den své smrti*“⁸⁴. Pasiva „*tvorí dluhy zůstavitele i dluhy, které mají původ v právních skutečnostech, z nichž by měl plnit zůstavitel, kdyby mu v tom nezabránila smrt*“⁸⁵. Do pasiv se započítávají náklady spojené s pohřbem, zaopatření některých osob a další dluhy, o kterých to stanoví zákon. Soud na návrh dědici, vyhradivšího si soupis pozůstalosti vyzve věřitele zůstavitele, aby se přihlásil se svými pohledávkami a listinami je doložil. Soud věřitele poučí o možnosti se přihlásit a o právních následcích, které mají za následek nepřihlášení se k pohledávce. Soud stanoví věřiteli lhůtu 3 měsíce od vyvěšení na úřední desce.

Soud poučí dědice o právu vyhradit si soupis. Poučí ho o právních následcích neuplatnění soupisu, a jak soupis uplatnit může. „*Narídí-li soud soupis pozůstalosti, vyrozumí o sobě a místu jeho provedení všechny osoby, které mají právo být přítomny*

---

⁸⁴ Nový občanský zákoník-dědické právo- Novotný Petr, Novotná Monika. 1. Vydání, Praha, Grada, 2014. 978-80-247-5168-9

⁸⁵ Nový občanský zákoník-dědické právo- Novotný Petr, Novotná Monika. 1. Vydání, Praha, Grada, 2014. 978-80-247-5168-9

*soupisu a vznášet dotazy a podmínky, nejméně 15 dnů předem*⁸⁶. Soupis pozůstalosti je soud povinen uvést do protokolu, kde se uvádí, jak se soupis provedl, kdo byl přítomen, dotazy a připomínky a majetek zůstavitele. Pokud nebyly přítomny osoby, které na to mají právo, uvede se do protokolu i toto. Do protokolu se provede prohlášení, že byl soupis proveden řádně a úplně.

7.16. Projednání dědictví

*„Soud k projednání věci nařídí jednání“*⁸⁷, pokud zákon nestanoví jinak je jednání neveřejné. Soud k projednání předvolá všechny účastníky, o jejichž právech a povinnostech se bude jednat. Jednání se nenařizuje v případech taxativně vyjmenovaných v zákoně o zvláštním řízení soudním §183. (např. v případě rozhodnutí o zastavení řízení)

---

⁸⁶ Zákon č. 292/2013 Sb. O zvláštních řízeních soudních. In: *Sbírka zákonů České republiky*.2013,ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/zvlastni-rizeni-soudni/cast2h3.aspx#par128>

⁸⁷ Zákon č. 292/2013 Sb. O zvláštních řízeních soudních. In: *Sbírka zákonů České republiky*.2013,ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/zvlastni-rizeni-soudni/cast2h3.aspx#par128>

7.17. Rozhodnutí o dědictví

K rozhodnutí nemůže dojít v případě, když není žádné dědické právo a pozůstalost. Předpokladem platného rozhodnutí je i splnění zůstavitelových nařízení. Účinnost rozhodnutí vniká dnem, kdy je zjištěno dědické právo. Varianty rozhodnutí jsou stanoveny v §185 zákona o zvláštním řízení soudním. V rozhodnutí musí být jasně patrné důvody dědění, rozdělení dědictví, pokud některý dědic uplatnit výhradu soupisu, zda bylo zřízeno svěřenské nástupnictví nebo doložka času. *„Při rozdělování pozůstalosti na žádost dědiců soud vychází z výkazu, který pro tento účel sestavil“*⁸⁸. V případech kdy by soud nesouhlasil s rozdělením nebo dohodou dědiců, která určuje dědické podíly, v řízení se pokračuje, dokud není vydána právní moc usnesení. *„Právní mocí rozhodnutí o dědictví je řízení o pozůstalosti skončeno. V tomto okamžiku zaniká i závěra pozůstalosti a všechna opatření, která byla přijata k zajištění pozůstalosti, jakož*

---

⁸⁸ Zákon č. 292/2013 Sb. O zvláštních řízeních soudních. In: *Sbírka zákonů České republiky*.2013,ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/zvlastni-řízení-soudni/cast2h3.aspx#par128>

*i správa pozůstalosti*⁸⁹. Pokud nebyla osoba v době vydání rozhodnutí považována za účastníka, má právo se bránit prostřednictvím žaloby. Z logiky věci vyplývá, pokud soud zjistí, že je zůstavitel stále na živu, řízení se zastaví a musí být obnovena jeho práva a povinnosti.

7.18. Likvidace pozůstalosti

Soud nařídí likvidaci pozůstalosti na návrh dědice vyhradivšího si soupis státu nebo na návrh věřitele, který prokázal svou pohledávku vůči zůstaviteli, a to z důvodů vyjmenovaných v §195 zákona o zvláštním řízení soudním. Jestliže to vyžaduje veřejný zájem je soud povinen nařídít likvidaci pozůstalosti i bez návrhu.

*„O nařízení likvidace pozůstalosti soud rozhodne usnesením“. Soud v usnesení vybídne věřitele, aby ve lhůtě 3 měsíců od právní moci rozhodnutí uplatnil své pohledávky*⁹⁰,

---

⁸⁹ Zákon č. 292/2013 Sb. O zvláštních řízeních soudních. In: *Sbírka zákonů České republiky*.2013,ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/zvlastni-rizeni-soudni/cast2h3.aspx#par128>

⁹⁰ Zákon č. 292/2013 Sb. O zvláštních řízeních soudních. In: *Sbírka zákonů České republiky*.2013,ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/zvlastni-rizeni-soudni/cast2h3.aspx#par128>

pokud tak neučiní, soud ho poučí jaké to má právní následky. Toto usnesení se vyvěsí na úřední desce, dnem kdy bylo soudem vydáno.

Usnesením jmenuje soud správce za předpokladu, „že to vyžaduje potřeba správy nebo zpeněžení majetku patřícího do likvidační podstaty anebo spory o pasiva likvidační podstaty“⁹¹. „Likvidační správce je povinen při výkonu své funkce postupovat s odbornou péčí“⁹². Pokud likvidační správce poruší svoji povinnost nebo způsobí při výkonu své funkce škodu, je za ni odpovědný. Likvidační správce je vybírán ze seznamu insolvenčních správců, který je veden Ministerstvem spravedlnosti. Funkce zaniká spolu se skončením právní skutečnosti, která vedla k jejímu založení. Likvidační správce jako soudní komisař má právo na odměnu za úkony, které v souvislosti s řízením učinil, pokud je plátcem daně z přidané hodnoty, má právo i na náhradu této daně.

---

⁹¹ Zákon č. 292/2013 Sb. O zvláštních řízeních soudních. In: *Sbírka zákonů České republiky*.2013,ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/zvlastni-rizeni-soudni/cast2h3.aspx#par128>

⁹² Zákon č. 292/2013 Sb. O zvláštních řízeních soudních. In: *Sbírka zákonů České republiky*.2013,ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/zvlastni-rizeni-soudni/cast2h3.aspx#par128>

Když je majetek součástí likvidační podstaty (a dnem vyvěšení a úřední desce), nelze na tento majetek nařídit exekuci nebo výkon rozhodnutí. Účinky nařízení likvidace zanikají některá práva (např. právo dědické, výjimkou je práva na likvidačním zůstatku), zanikající práva jsou stanoveny v §200 zákona o zvláštním řízení soudním.

Pokud věřitel řádně a včas přihlásil své pohledávky, má dnem právní moci právo na jejich splacení. V případě závěry se nic nemění, pokud nestanoví soud něco jiného „*platí přijatá opatření i po právní moci usnesení*“⁹³. Majetek v likvidační podstatě se může zjistit, okamžikem kdy bylo usnesení vyvěšeno, a to na návrh likvidačního správce ale i bez návrhu. Majetek tvořící likvidační podstatu je stanoven v §212 zákona o zvláštním řízení soudním.

Informační povinnost má každý, kdo ví o majetku, který má patřit do likvidační podstaty. Informace je povinen sdělit likvidačnímu správci nebo notáři. Výjimku stanovuje občanský soudní řád, který z této povinnosti vyjímá svědka.

---

⁹³ Zákon č. 292/2013 Sb. O zvláštních řízeních soudních. In: *Sbírka zákonů České republiky*.2013,ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/zvlastni-riteni-soudni/cast2h3.aspx#par128>

7.19. Přihlášení pohledávek

„Pasiva likvidační podstaty tvoří náklady zůstavitelova pohřbu, jakož i dluhy zůstavitele, které měl v době smrti a dluhy vzniklé po smrti zůstavitele, které mají původ v právních skutečnostech, z nichž by měl plnit zůstavitel, kdyby mu v tom nezabránila smrt“⁹⁴. Výjimky stanovuje §238 zákona o zvláštním řízení soudním. Jen pohledávka, která byla přihlášena, může být uspokojena. Pokud nebyla pohledávka přihlášena, uspokojí se věřitel pouze ze smluv, které uzavřel s notářem nebo s likvidačním správcem nebo další pohledávky, o nichž to stanoví zákon.

Věřitel může podat přihlášku své pohledávky ode dne, kdy je usnesení vyvěšeno, až do konce lhůty, kterou stanoví soud usnesením o nařízení likvidace pozůstalosti. Soud může přihlášku odmítnout, když byla podána po uplynutí lhůty někým jiným, než kdo by přihlášku měl učinit, nebo pohledávku nepatřící do pasiv likvidační podstaty.

Přihláška obsahuje skutečnosti, zakládající pohledávku, cenu pohledávky a příslušenství a to v penězích, i když jde o nepeněžitou pohledávku. Vykonatelnost pohledávky je-li

---

⁹⁴ Zákon č. 292/2013 Sb. O zvláštních řízeních soudních. In: *Sbírka zákonů České republiky*.2013,ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/zvlastni-izeni-soudni/cast2h3.aspx#par128>

pohledávka vykonatelná. Pokud by výši uvedené skutečnosti na přihlášce chyběli soud je povinen vyzvat věřitele k opravě přihlášky, ve lhůtě 15 dnů od doručení usnesení, usnesení doručí spolu s poučením, jak má být oprava učiněna. Přihláška neopravená nebo opravená pozdě je soudem odmítnuta. I tuto část musí poučení obsahovat. *„Má-li věřitel pohledávku proti třetí osobě, která je zajištěna majetkem patřícím do likvidační podstaty, věřitel přihlásí právo na uspokojení této pohledávky ze zajištění“.*⁹⁵

Promlčecí lhůta, přestane běžet dnem, kdy se zůstavitel přihlásí s pohledávkou. Právo věřitele na uspokojení pohledávky zaniká, pokud byla pohledávky v průběhu řízení celá nebo jen její část uspokojena nebo celá zanikla.

Soud vede seznam přihlášených pohledávek, *„a k jejich přezkoumání nařídí jednání“*.⁹⁶ Jednání není možné provést dříve než 20 dnů od konce lhůty vydané pro podání přihlášek.

---

⁹⁵ Zákon č. 292/2013 Sb. O zvláštních řízeních soudních. In: *Sbírka zákonů České republiky*.2013,ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/zvlastni-řízení-soudni/cast2h3.aspx#par128>

⁹⁶ Nový občanský zákoník-dědické právo- Novotný Petr, Novotná Monika. 1. Vydání, Praha, Grada, 2014. 978-80-247-5168-9

7.20. Rozvrh výtěžku zpeněžení majetku likvidační podstaty

*„Z výtěžku zpeněžení majetku patřící do likvidační podstaty se hradí pohledávky, které byly zajištěny, a pohledávky, na jejichž úhradu vzniká nárok i bez přihlášení a pohledávky věřitele vůči třetím osobám, které jsou majetkem náležejícím do podstaty zajištěny“.*⁹⁷

Jen čistý majetek, získaný ke zpeněžení se použije na úhradu pohledávky. Pokud je zde více pohledávek, které mají být uspokojeny z tohoto majetku, jsou uspokojovány v pořadí, v jakém vznikly. Pokud se věřitelé nedohodnou jinak, tato dohoda musí být písemná.

Pokud nebyly pohledávky uspokojeny, jsou uspokojeny z rozvrhového usnesení. Toto usnesení stanovuje skupiny, podle kterých se pohledávky uspokojí. Tyto skupiny jsou

---

⁹⁷ Zákon č. 292/2013 Sb. O zvláštních řízeních soudních. In: *Sbírka zákonů České republiky*.2013,ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/zvlastni-rizeni-soudni/cast2h3.aspx#par128>

obsaženy v §273 zákona o zvláštním řízení soudním. „Nelze-li plně uspokojit pohledávky patřící do téže skupiny, uspokojí se poměrně“.⁹⁸

7.21. Zastavení likvidace pozůstalosti

Zastavení je přípustné pouze po zjištění, že je zůstavitel stále na živu. Úkony, které byly již provedeny, jsou nedotčené. Řízení o pozůstalosti je skončeno právní moci rozhodnutí.

7.22. Úschova v řízení o pozůstalosti

„Do úschovy lze přijmout peníze, cenné papíry a jiné hodnotné movité věci“⁹⁹. Tyto věci jsou přijaty do úschovy v zákonem vymezených důvodech (při závěře pozůstalosti, při nařízení odloučení pozůstalosti atd.). Soud nemůže do úschovy přijmou nemovité věci, u kterých by bylo za potřebí vynaložení nepoměrných nákladů, nebo věci u kterých

---

⁹⁸ Zákon č. 292/2013 Sb. O zvláštních řízeních soudních. In: *Sbírka zákonů České republiky*.2013,ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/zvlastni-řízení-soudni/cast2h3.aspx#par128>

⁹⁹ Nový občanský zákoník-dědické právo- Novotný Petr, Novotná Monika. 1. Vydání, Praha, Grada, 2014. 978-80-247-5168-9

úschova způsobí nebezpečí škody, anebo věci, které není možné uschovat v bance nebo ve skříni soudního komisaře, vzhledem k jejich rozměrům. Složitel je soudní komisař, nebo soud povinen vydat písemné potvrzení o úschově.

V případě úschovy peněz, je složitel povinen převést je na účet soudu nebo soudního komisaře. Částku 20 000 Kč je možné přijmout v hotovosti, uschovat ve skříni a druhý den odnést do banky a vložit na bankovní účet schovatele. V případech úschovy jiné movité věci, je povinen tuto věc soudní komisař nebo soudce uschovat ve své kovové skříni. Soudní komisař, může do své kovové skříně přijmout vkladní knížku a papíry nominální hodnoty nepřevyšující částku 20 000 Kč, a věci nepatrné hodnoty. Ostatní movité věci se musí předat do úschovy bance a to nejpozději následující den.

Movité věci, které díky jejich rozměrům nelze uschovat v kovové skříni u soudního komisaře, „*přijme do úschovy soudní komisař nebo, nebyl-li v době úschovy žádný notář pověřen, aby jako soudní komisař provedl úkony soudu prvního stupně v řízení o pozůstalosti soud jen a teprve poté, co bude pro úschovu obstarán vhodný schovatel*“¹⁰⁰, přijme movitou věc do úschovy. Na návrh schovatele rozhodne soud

---

¹⁰⁰ Zákon č. 292/2013 Sb. O zvláštních řízeních soudních. In: *Sbírka zákonů České republiky*.2013,ISSN 1211-1244. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/zvlastni-řízení-soudni/cast2h3.aspx#par128>

usnesením, že náklady spojené s úschovou platí stát. Stát má právo požadovat po účastnících řízení, aby mu nahradili náklady vynaložené na úschovu, má právo se uspokojit z výtěžku zpeněženého majetku v rámci likvidační podstaty.

V případě zrušení uzávěry pozůstalosti nebo majetku, který je součástí likvidační podstaty, a to ještě než je dědické řízení skončeno, soudní komisař je povinen úschovu vydat. V případě pravomocného rozhodnutí o skončení řízení, vydá soud nebo soudní komisař úschovu, tomu komu podle rozhodnutí patří. V případě nařízení likvidace pozůstalosti se úschova (peníze) vydá do likvidační podstaty a nehmotné věci se vydají likvidačnímu správci. V případě kdy byla úschova pravomocným rozhodnutím soudu vyloučena z likvidační podstaty, je vydána tomu kdo učinil návrh na její vyjmutí nebo složitel. Úschovu vydává vždy soudní komisař nebo soud.

ZÁVĚR

Tato bakalářská práce splnila moje očekávání a naplnila všechny moje představy. Když jsem začala shánět literaturu, a zaměřila jsem se na celkovou problematiku dědického práva, přišla mi značná část zdrojů, sepsaných spíše odbornou češtinou, tudíž se tyto zdroje staly nepochopitelné pro řadu čtenářů a osob, jež nejsou součástí právního odvětví. Proto jsem se snažila dle svého nejlepšího svědomí a vědomí, podat svůj objektivní názor na tuto problematiku. Moje bakalářská práce má být takový stručným návodem a průvodcem nového občanského zákoníku.

Cílem teoretické části bylo, podat čtenáři jasný a srozumitelný výklad, který by mu umožnil se lépe orientovat v ustanoveních týkajících se dědického práva. Šlo především o shrnutí základních pojmů, které pomáhají k lepší orientaci v nové úpravě dědického práva, shrnutí nových institutů, které stará právní úprava neznala, a o srovnání obou právních úprav, které dědické právo obsahují. Praktická část mé bakalářské práce měla za úkol, srozumět čtenáře s průběhem dědického řízení od začátku až do konce. V praktické části jsou obsaženy ustanovení zákona o zvláštních řízeních soudních, které jsou pro dědické řízení a pro jeho pochopení zásadní.

Moje bakalářská práce není zcela bezchybná, ale dle mého názoru by mohla pomoci, osobám, které se nevyskytují v právním odvětví, lépe pochopit celou problematiku dědického práva. Doufám, že moje bakalářská práce bude srozumitelná a bude splňovat všechny mé cíle, které jsem se snažila splnit co nejlépe jsem dokázala.

Moje snaha se blíže seznámit s novou právní úpravou dědického práva, pochopit zákonodárcův záměr s jejím vydáním, byl dle mého názoru přínosem. Obohatilo to moje dosud nabyté znalosti, rozšířila jsem si znalosti nejen, které se týkají nového dědického práva, ale také znalost zpracování všech zdrojů a vyselektování, těch zdrojů, které jsou vzhledem k tématu mé bakalářské práce obecnější a neobsahují tolik detailních informací, které bych mohla v rámci své bakalářské práce použít.

Praktická část mi pomohla pochopit systém dědického řízení, tedy jak jsou soudní komisaři ustavováni do svých funkcí, co všechno musí vykonat za úkony, než se usnesení o zahájení dědického řízení dostane k dědici. Je zvláštní, jak každý člověk nadává na právní systém, ale nikdo si není vědom toho, že ten systém je roky ozkoušený, aby fungoval, navíc lidé, kteří se na tomto systému podílejí, nemají na

starosti jen jedno dědické řízení ale rovnou několik najednou. A než se konkrétní soudní komisař dostane k jejich řízení, musí před tím rozhodnout několik řízení před nimi.

Teoretická část mi byla skvělou oporou pro zpracování mé praktické části. Teoretická část má význam hlavně, v celkovém pochopení dědického práva vůbec. V teoretické části je stanoveno velké množství informací, které jsou v rámci dědického práva velmi důležité, a proto se k nim musí přistupovat, tak jako by bez nich nemohlo dědické právo být pochopeno.

Dědické právo a dědické řízení je celkově obsáhlé a velmi složité téma, které si v zákoně nestačí přečíst pouze jednou, k jeho pochopení je zapotřebí, si přečíst ustanovení zákona víckrát. Proto jsem se snažila napsat stručnou ale doufám, že výstižnou a srozumitelnou podobu, dědického práva a dědického řízení.

V případě, že bych pokračovala ve studiu a byla mi udělena možnost napsat diplomovou práci, určitě bych si vybrala dědické právo znovu. Je to obsáhlé téma, o kterém se dá napsat spousta informací, v několika možnostech zpracování. Pokračováním by mohla být jen samotná problematika dědické smlouvy, která je velmi obsáhlá a není až tolik vysvětlena do detailu, že se sní dá ještě pracovat.

Jedním ze základních cílů, této bakalářské práce bylo srovnat starou a novu právní úpravu dědického práva, zodpovědět otázku, která byla pojata lépe, která byla pro čtenáře více srozumitelná. Dle mého názoru nelze říci, která právní úprava je lepší. Obě mají ustanovení, které jsou pojaty lépe a ustanovení, které jsou pojaty hůře. Je faktem, že stará právní úprava byla pojata srozumitelněji. Ve staré právní úpravě není moc ustanovení, o kterých by se dalo říci, že jsou tak nesrozumitelná, že se musíte podívat do důvodové zprávy, aby jste pochopil zákonodárcův záměr. Nevýhodou staré právní úpravy je bezpochyby její nesjednocené názvosloví. Sjednocení názvosloví je výhodou nové právní úpravy, názvosloví, určené pro určitý institut, prochází celým zákoníkem, tedy nelze ho zaměnit s jiným slovem. Nevýhoda nové úpravy je patrně v tom, že více ustanoveních je pojato velmi obsáhle a velmi odborně, k jejich pochopení je opravdu zapotřebí si vzít důvodovou zprávu a přečíst si konkrétní ustanovení. Nová právní úprava obsahuje mnoho změn, k lepšímu ale také není úplně bezchybná jak bylo jejím záměrem.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, s. 158, ISSN- 0322- 8037

Zákon č. 40/1964 Občanský zákoník. In: *sbírka zákonů České republiky*. 1964. s 38. ISSN 0322-8037

Nesnidal Jiří. Občanský zákoník s komentářem, 1. Vydání. Český Těšín. Poradce s.r.o. 2012. 978-80-7365-1

Dědické právo podle nového občanského zákoníku- Schelleová Ilona, Schelle Karel. 1. Vydání, Linde Praha, 2013. 978-80-7201-931-1.

Nový občanský zákoník-dědické právo- Novotný Petr, Novotná Monika. 1. Vydání, Praha, Grada, 2014. 978-80-247-5168-9

Švestka Jiří, Dvořák Jan a kol. občanské právo hmotné 3. Páté vydání. Praha. Wolters Kluwer ČR, a.s.,. 2009. 978-7357-466-6

Mikeš Jiří, Muzikář Ladislav. Dědické právo v teorii a praxi. Leges, s. r. o., Praha. 2011. 978-80-87212-79-0

Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., Nový občanský zákoník

Důvodová zpráva k zákonu č. 40/1964, občanský zákoník , ve znění k 31.12.2013

Seznam použitých internetových zdrojů

Zákon o zvláštním řízení soudním [online]. [cit. 2015-02-02]. Dostupné z <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/zvlastni-rizeni-soudni/cast2h3.aspx#par128>

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Anna Tučková

Obor: Právo v podnikání

Forma studia: Prezenční studium

Název práce: Nové instituty dědického práva

Rok: 2015

Počet stran textu: 70

Celkový počet stran příloh: 0

Počet titulů českých použitých zdrojů: 9

Počet zahraničních použitých zdrojů: 0

Počet internetových zdrojů: 1

Vedoucí práce: JUDr. Martina Prokopová